Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 165 ՈՒՐԲԱԹ 20 ՅՈՒԼԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 1 ՕԳՈՍՏՈՍ 9 ՇԷՎՎԱԼ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ · երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է · աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ :

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի »

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ· Ղալաթիա, Նորատունկեան խան ,
իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده {اره‌ولك} غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գանձման	արժէք	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Ամսական	»	»	20
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է ·

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ 20 ՅՈՒԼԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՔ

Սահմանադրական ազգերու մէջ խնդիրներ անպակաս են Ազգային ժողովոց և Վարչութեանց փոխադարձ իրաւանց ու ձեռնհասութեան նկատմամբ : Կան երկիրներ ուր Ազգային ժողովը կը գանգատի թէ Վարչութիւնը Խորհրդարանին իրաւունքն երբ կը բռնաբարէ : Ուրիշ երկիրներու մէջ Վարչութիւնը կը գանգատի թէ Խորհրդարանն ոտնձգութիւն կ'ընէ Վարչութեան իրաւասութեան վերաբերեալ նիւթերու : Ո՛չ մէկ երկրի մէջ սահմանադրական կառավարութիւնն այնքան կանոնաւորապէս և հզօրապէս հաստատուած է որքան յԱնգլիա : Բայց կը տեսնենք որ Օրէնսդիր իշխանութեան և Գործադիր իշխանութեան միջեւ այս մեծ Անգլիոյ մէջ ևս հազուադէպ չէ : Կը տեսնենք որ ժամանակիս մեծագոյն խորհրդարանական ախոյեանը՝ Պ. Կլատսթոն՝ կը գանգատի երբեմն թէ Երեսփ. ժողովը բանաւոր չափէն աւելի հարցումներով ու հարցապնդումներով կը նեղէ իւր Նախարարութիւն , և վնաս կը հասցնէ հանրային շահուց : Նոյն Նախարարապետ Օրէնսդիր մարմնոյ ուրիշ մէկ ճիւղին՝ Լորտերու ժողովոյն դէմ կը գանգատի թէ իւր սահմանադրական իրաւասութեան շրջանակէն դուրս կ'ելնէ , և կ'իւրացնէ Նախարարական իրաւունքներն , ևն :

Ամեն դրութեան , ամեն հաստատութեան և ամեն սովորութեան երբ անպատեհ կամ ապարդիւն մասանց վրայ է խօսքը , կը տեսնենք թէ ճշդիւ հետեւող ենք քաղաքակիրթ մեծ ազգերու : Օրէնսդիր և Գործադիր ժողովոց միջեւ այս անհամաձայնութիւն մեր խորհրդարանական դրութեան մէջ ալ գոյութիւն ունի : Ազգ. Երեսփոխանական ժողովոյ և Վարչութեան իրաւասութեան սահմաններն որոշապէս գծուած չեն , և հոգ ալ չի տարուիր գծելու : Երբեմն կ'ունենանք Վարչութիւն մը , որ բանի տեղ չի դներ Ազգ. ժողովը : Երբեմն ալ , ընդհակառակն , կը տեսնենք որ Ազգ . ժողովը կ'ըստանձնէ վարչական ընթացիկ խնդիրներն , երբ թէ Վարչութիւն մը չի կենար , կամ ժողովը անվստահութեան քուէ տուած ըլլայ Վարչութեան դէմ :

Այս քանի մը տողերը գրելով մեր նպատակ ո՛չ Ազգային ժողովոյ դատը պաշտպանել է յատկապէս , ո՛չ ալ իբրաւ յաջորդող Վարչութեանց դատը : Բայց որպէս զի ազգային գործեր լաւագոյն ընթացքի մը մէջ մտնեն , կարեւոր կը դատենք որ Ազգ. ժողովն ու Վարչութիւնն յարգեն իրենց գործունէութեան սահմաններն , և անոնցմէ դուրս ոտնձգութիւն չընելու հոգ տանին :

Սահմանադրութիւնն որոշապէս կը ցուցնէ թէ Ազգ. ժողովոյ իրաւասութեան ենթարկեալ գործերն են Ազգին ընդհանրական գործերն : Ազգ. ժողովը գործադիր իշխանութիւն չէ : Ինք օրէնք կը դնէ , և գործադիր մարմնոյ վերին հսկողութիւնը կը վարէ : Բաց այսմ յայտնի է թէ ո՛ր տեսակ գործեր կրնան օրինաւորապէս և օգտակարապէս զբաղեցնել Ազգ . ժողովոյ նիստերն , և ո՛ր տեսակ գործեր չեն կրնար :

Բայց մինչ ազգային ընդհանրական խնդիրներ նիստերէ և նստաշրջաններէ հետէ քննութեան ու լուծման կը սպասեն , կը տեսնենք թէ Ազգ. ժողովն ամբողջ նիստեր կը զոհէ մասնական և անհատական խնդիրներու : Այս տեսակ խնդրոց մէջ արդարեւ կան որ իրենց յատուկ կարեւորութիւն մ'ունին: Բայց ապահով պէտք է ըլլինք որ , եթէ մեր Ազգ. ժողովն իրեն կէտ նպատակի դնէ քննել և որոշել փոքր ի շատէ կարեւորութիւն ունեցող ամեն խնդիր որ ծագի հայ հասարակութեան մէջ , և կամ Պատրիարքարանի և հայ անհատներու միջեւ , ի զուր կը վատնէ իւր թանկագին ժամեր · որովհետեւ այդպիսի նպատակ մ'իրագործելու համար ո՛չ ժամանակ ո՛չ ալ բաւական միջոցներ ունի , մինչ կը պարտաւորի նոյն պատճառաւ երեսի վրայ թողուլ այնպիսի խնդիրներ , որք Ազգին համար հանրային կարեւորութիւն ունին , և դուրս լքանելով՝ Ազգային ժողովը չօշափելի պարտականութեան մի մէջ թերացած կ'ըլլայ , առ Ազգն կեղակարծ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար մասնաւոր և անհատական խնդիրներու մէջ :

Այս կարգի խնդիրները պէտք է վստահիլ Վարչութեան երկու ժողովներուն : Անոնց պաշտօնն է քննել և վճռաբար տնօրինել անձնական և մասնաւոր խնդիրները : Կը պատահի որ Ազգային ժողովը վստահութիւն չունենայ Վարչութեան անկեղծութեան կամ անշահախնդրութեան վրայ: Այսպիսի պարագայից մէջ միակ օրինաւոր և ազդեցիկ միջոցն է անվստահութեան կամ պարսաւանաց քուէով հրաժարեցնել Վարչութիւնն , և կազմել նոր Վարչութիւն մը այնպիսի անձերէ որք իրենց պարկեշտութեամբ , անշահախնդրութեամբ և ձեռնհասութեամբ արժանի ըլլան Երեսփոխանութեան լիակատար վստահութեան , որուն ամեն օր կը կարօտին ամեն տեսակ գործերու մէջ :

Իսկ եթէ Վարչութիւնը բարեբախտաբար կը վայելէ Ազգային ժողովոյ վստահութիւնն , հարկ է որ Ազգային ժողովն ունկն չդնէ այնպիսեաց բացագանչութիւններուն , որք յանուն արդարութեան , յանուն մարդասիրութեան և յանուն ժողովրդականութեան կ'ուզեն զինք զբաղեցնել մասնաւոր խնդիրներով ի վնաս հանրային խնդրոց : Որբերու , այրիներու և արկածեալներու խնդիրներ արդարեւ ունին յատուկ կարեւորութիւն մը , և բացառիկ պարագայներ կրնան ծագիլ , յորս Ազգային ժողովը , մասնախմբի մը ձեռամբ , կասկածելի դէպքերու վրայ քննութիւն մը կատարել պատշաճ դատէ ի շինութիւն հանրային մտաց: Բայց ընդհանրապէս խօսելով , երբ այս տեսակ մասնաւոր խնդիրներ կը գրաւեն ժողովոյս հրապարակային նիստերն ի վնաս կրթական , ելմտական , դաւանական , վանական հանրային խնդրոց , չենք կրնար բնաւ ըսել թէ Ազգային ժողովը ճշգիւ կը հասկնայ իւր պարտականութիւն , և օգտակար ծառայութիւն մը կը մատուցանէ առ Ազգն :

Ըստ մեզ , ազգային գործոց բարւոք մատակարարութեան դատը մեծապէս կը շահի , եթէ զանազան ազգային մարմնոց դիրքն աւելի բարձրանայ և առաւել պատկառելի դառնայ : Այս նպատակաւ հարկ է որ անոնց իւրաքանչիւրն իւր իրաւանց ու պարտուց սահմանին մէջ մնայ , յարգէ այդ սահման և յարգել տայ զայն : Երբ Ազգային ժողովն ընթացիկ գործերն և մասնաւոր խնդիրները Վարչութեան թողու որպէս անկ է , անշուշտ աւելի խնամ կրնայ տանիլ հանրային խնդրոց , և ասով ո՛չ միայն իւր դիրք աւելի կը բարձրանայ Ազգին աչքին , այլ նաեւ՝ երբ պատահին այնպիսի բացառիկ պարագայներ յորս Ազգային ժողովն հարկ դատէ միջամտել մասնաւոր խնդրոց , իւր միջամտութիւն առաւել ազդեցիկ կ'ըլլայ և առաւել արդիւնաւոր : Բաց աստի , երբ Ազգ. ժողովն իւր հանրական զբաղմանց շրջանակէն դուրս չելնէ , իրաւունք կ'ունենայ Վարչութենէն աւելի խիստ հաշիւ պահանջելու մասնաւոր գործոց նկատմամբ , մինչ այժմ Ազգային ժողովոյ անընդհատ միջամտութիւնք վարչական գործերու՝ բնականապէս կը տկարացնեն Վարչութեան պատասխանատուութեան զգացումը :

Ազգ. ժողովոյ և Վարչութեան յարաբերութեանց խնդրոյն յարակից է հարցմանց ու հարցապնդմանց դրութիւնն : Այս դրութեան դէմ առարկութիւն չունինք , եթէ վերեւ մէջ բերուած նկատողութեանց համաձայն ի գործ դրուի : Երբ Տեարք Երեսփոխանք համոզուին թէ , վարչական ընթացիկ գործերու և մասնաւոր խնդիրներու վճռահանութեամբ զբաղելու համար ո՛չ բաւական ժամանակ ո՛չ ալ բացարձակ պարտականութիւն ունի Ազգ. ժողովն , հարկաւ ըստ այնմ կ'ընտրեն իրենց հարցմանց նիւթերն : Հարցումներն կարեւոր են առկախ խնդրոց վիճակին վրայ պարբերական համարատուութիւն ընելու համար Ազգային ժողովոյ , որ Վարչական Համարատուութեան տարեկան տետրակի մը տեղ՝ այս պարբերական և մասնական համարատուութիւնները կը նախընտրէ : Որովհետեւ համարատուութեան իրաւունքը չենք ժխտեր , արդար չենք գտներ այն առարկութիւններ որք երբեմն կը լսուին Երեսփոխանական հարցմանց դէմ , երբ չափաւոր ոճով ուղղեալ հարցումներու Վարչութիւնը կը պատասխանէ՝ առկախ խնդրոց վիճակին վրայ ծանօթութիւններ տալով :

Միւս կողմէ , ապահով ենք թէ ո՛չ արդի Վարչութիւնն , ո՛չ ալ ապագայ Վարչութիւնք չպիտի մտաբերեն երբեք ոտնակոխ ընել Ազգ. ժողովոյ բացորոշ իրաւունքներն : Ազգային դրամոց գործածումն , հանրային կարեւորութիւն ունեցող նոր տնօրինութիւնք , սահմանադրական տրամադրութիւններ փոփոխել միտող ձեռնարկներ , վարչական զանազան մարմնոց ու հաստատութեանց հաշիւներն ու համարատուութիւնք , — այս և այսպիսի հանրային նիւթեր Ազգային ժողովոյ պարտին ներկայացուիլ ամենայն ճշգրտութեամբ , և ոչինչ ի գործ պէտք է դրուի առանց նոյն ժողովոյ վաւերացման : Երկուստեք այսպիսի ընթացք մի թէ՛ Ազգ. ժողովոյ և թէ՛ Վարչութեան դիրքն ամրացնելու արդիւնքը կ'ունենայ բնականապէս , և ա՛յս է մեր կէտ նպատակն: Ազգ. ժողովն ու Վարչութիւնը զիրար հասարակութեան աչքին տկարացնելու կերպով պէտք չէ գործեն : Եւ որովհետեւ աւելի Վարչութիւնը կարօտ է Երեսփ. ժողովոյ աջակցութեան , կը կարծենք թէ Ազգին շահը կը պահանջէ որ Երեսփ. ժողովն իւր վճռաբանութիւններ ու քննադատութիւններ այնպիսի ոճով ու ձեւով մի վարէ , որ Վարչութիւնն աւելի զօրանայ , աւելի յարգ գտնէ Ազգին քով , և գործէ կատարեալ գիտակցութեամբ իւր վրայ դրուած պատասխանատուութեանց : Վարչութիւնք ցորչափ արժանի կը հանդիսանան Երեսփ . ժողովոյ վստահութեան , այս բարձր դիրքը պէտք է ունենան : Իսկ այնպիսի Վարչութիւններ որք ո և է կերպիւ կորուսած են այդ թանկագին վստահութիւն և հետեւապէս չեն կրնար պահել այդ բարձր դիրքը , պէտք է հրաժարեցուին :

Ասոնք են՝ ըստ մեզ՝ այն սկզբունք , որք առաջնորդ պէտք է լինին Երեսփոխանութեան և Վարչութեան , ի մասին իրենց փոխադարձ պարտաւորութեան ու ձեռնհասութեան : Եթէ ճշգիւ գործադրուին այս սկզբունք , ապահով ենք թէ Երեսփ. ժողովոյ նիստերն աւելի արդիւնաւոր կը հանդիսանան Ազգին հանրութեան համար , և Վարչական ընթացիկ խնդիրներն ալ աւելի խնամով կը տնօրինուին :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԷԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿՆԵՐ

ՔԱՂՈՒԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Պերլին , 26 յուլիս · Ոստիկանութիւնն սկսաւ քաղաքէն արտաքսել այն Ռուսեր , որք յատուկ արտօնագիր չունէին ի Պերլին բնակելու : Արտաքսելոց մէջ կը գտնուի Գեղարուեստից վարժարանին աշակերտ մը , որ վերջին մրցման մէջ առաջին մրցանակն ստացած էր : Այս ոստիկանական միջոցներ ընդհանուր դժգոհութիւն կը պատճառեն : Անհասկանալի են այս չափազանցութիւններ , զորս գէթ Ռուսիա չէր խնդրած իրեն ծառայութիւն մը լինելու համար :

— Վարշաւիա , 26 յուլիս · Ռուսական Բոլոնիոյ մայրաքաղաքը պաշարման վիճակի մէջ կը գտնուի , թէեւ այս տնօրինութիւն պաշտօնապէս հրատարակուած չէ : Սրճարանք և ճաշարանք արեւուն մարը մտնելէն 1 ժամ յետոյ պէտք է փակուին անպատճառ : Ձերբակալութիւնք կը շարունակին : Բայց սխալմամբ ձերբակալուած 46 անձինք թող տրուեցան , ընդ որս բոլոնացի ընդհանուր դատախազ մը :— Կ'ըսուի թէ Ցարն , որ պիտի այցելէ Վարշաւիա , քաղաքէն դուրս Մոդլին բերդը պիտի իջնէ :

— Բեշդա , 26 յուլիս · Կ. Պոլսոյ օտար թղթատարութեանց խնդիրը ծանրապէս կ'զբաղեցնէ աւստրօ—հունգարական կառավարութիւնը : Բէշթէր Լոյտ հունգարիոյ առաջնակարգ թերթն և Վիէննայի լրագիրք մի քանի օր հետէ չափաւորութեան յորդոր կը կարդան Բ. Դրան : Վիէննայի դահլիճը դիտել տուած է թէ թղթատարութեանց ջնջումն վնաս կուտայ առեւտրական և անհատական շահուց , և թէ եւրոպական թղթատարութիւնք չեն դպչիր Թուրքիոյ վեհապետական իրաւանց : Բէշթէր Լոյդ կ'ըսէ թէ այս ջնջումն անախորժ հետեւանքներ ալ կրնայ ունենալ :

— Վիէննա , 28 յուլիս · Թուրքիոյ օտար թղթատարութեանց խնդրոյն վրայ Պերլինէ եկած լրոց նայելով , շահակից տէրութիւնք , յետ բանակցութեան , որոշած են բողոքել այն ամեն բանի դէմ զոր Բ. Դուռն այս խնդրոյ մասին որոշէ առանց հաւանութեան տէրութեանց : Այս մասին հրահանգներ ղրկուած են Կ. Պոլսոյ դեսպանաց : (Մօնիթէօր Օրիանդալ :)

— Մեմօրիալ Տիփլոմաթիք կ'իմանայ թէ , Դեսպանախորհրդոյ մէջ ներկայացուցիչ ունեցող Տէրութիւնք խնդրած են որ անգլիացի Պ. Պէյրինկ և փրանսացի Պ. Պաւէլ (դիւանագիտական գործակալք ի Գահիրէ) երկու յիշատակագրեր ներկայեն իրենց՝ յԵգիպտոս ծխախոտի Ռէժի մը հաստատելու վրայ :

— Թայմ լրագրոյ Բարիզի թղթակիցը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուր թէ Բարիզի գերմանական դեսպան Հոհէնլոհէ իշխանն , որոյ խաղաղասէր տրամադրութիւնք հանրածանօթ է , Օդիլ Բոնդինիանդալի ցաւալի դէպքին պատճառաւ որոշեր է հրաժարիլ , և թէ Բիսմարք իշխանին որդի կոմս Հերպերդ Բիսմարք նորա պիտի յաջորդէ : Հոհէնլոհէ իշխանն ամեն տարի աշնան արձակուրդ մը կ'առնայ , և այս տարի աւելի բան մը չպիտի ընէ : Բիսմարք իշխանին որդին ալ պիտի մնայ իւր դեսպանական պաշտօնին մէջ ի Լա Հէ , Հոլանտա :

— Անգլիական կառավարութիւնն հրատարակեց ծանուցեալ դաշնագիրը զոր Հաւէդ ծովակալը կնքած էր Հապէշայ Թագաւորին հետ : Սա պիտի դիւրացնէ եգիպտացի զօրաց նահանջն Եթովպիոյ և Մասովայի ճամբով , որոյ փոխարէն պիտի վերադառնայ Պոզոսի երկիրն (ի Սուտան) որ երբեմն Հապէշաստանէն առնուած էր : Անգլիացիք Մասովայի ճամբով առեւտրական ազատ հաղորդակցութիւն պիտի ունենան Հապէշաստանի հետ :

— Տփղիսի Կաւկազ պաշտօնական լրագրին մէջ կը կարդանք · «Ռուս դրամատեարք սկսած են անշարժ կալուածներ գնել Կովկասիոյ մէջ : Օրինակի համար , Կոմս Շերեմէդեէվները մեծագին կալուածներ են առած Կախեթիու նահանգին մէջ , (մասն Վրաստանի :) Մի քանի Օտեսացի դրամատեարք ալ միայն այս օրերս մի քանի հազար արտավար հող գնած են Իմերեթի մէջ , (Վրաստան) :» — Այս իրողութիւն մեծ կարեւորութիւն ունի մասնաւորապէս Կովկասիոյ հայ ժողովրդեան համար , ըստ որում կ'երեւի թէ Հայք զօրաւոր մրցողներ պիտի ունենան իրենց նիւթական ազդեցութեան

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(10)(

ԱՐԿԱԾՔ
ՄԻՒՆԽՀԱՈՒԶԸՆ ՊԱՐՈՆԻ

ՎԷՊ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ

ԳԼՈՒԽ Ժ.

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԱՐԿԱԾ ԾՈՎՈՒ

Անշուշտ լսած էք , տեարք , Նեղոսի տարեկան յորդումները : Մեր ուղեւորութեան երրորդ օրը , Նեղոս բարձրանալ սկսաւ սաստիկ արագութեամբ և հետեւեալ առաւօտուն շրջակայ բոլոր դաշտերը ջրով ծածկուած էին քանի մը մղոն տարածութեամբ : Հինգերորդ օրն , արեւուն մտնելէ յետոյ , նաւս արգիլուեցաւ բանի մը մէջ զոր ես եղէգներ կարծեցի : Բայց հետեւեալ առաւօտուն , երբոր լուսցաւ , տեսանք որ նշենիներէ շրջապատեալ էինք , որք լի էին հասուն պտուղներով : Ջրային խորութիւնը գննելով տեսանք որ յատակէն վաթսուն ոտնաչափ բարձր էինք · ո՛չ ետ երթալու հնար կար , և ո՛չ առաջ երթալու : Ժամ ութին կամ իննին միջոցները , որչափ որ կրցի դատել արեւուն բարձրութենէն , սաստիկ հով մը ելաւ և մեր նաւը մէկ քովէն վրայ պառկեցուց , որով մէջը շատ մի ջուր լեցուելով ընկղմեցաւ :

Բարեբաղդաբար ամենս ալ կրցինք ազատիլ , — ութ մարդ և երկու տղայ , ծառոց ոստերուն փաթթուելով , որք բաւական էին մեզ ջրէն վեր բռնելու, բայց մեր նաւը չէին կրնար վերցնել : Երեք օր այս վիճակիս մէջ մնացինք , միմիայն նուշ ուտելով · պէտք չունիմ ըսելու թէ մեր ծարաւն անցունելու համար առատ ջուր ունէինք : Այս դէպքէն քանի երեք օր յետոյ , ջուրն սկսաւ իջնել նոյն արագութեամբ որով բարձրացած էր : Մեր աչքին զարնող առաջին առարկայն եղաւ մեր նաւն , որ ընկղմած տեղէն երկու հարիւր կանգուն չափ անդին պառկած էր : Մեր կարասիներն արեւուն առջեւ չորցնելէ յետոյ՝ մեզ պէտք եղած նպարեղէնն առինք , և նորէն նաւը նստանք մեր ճամբան գտնելու համար : Ամենաճիշդ հաշիւներով գտայ որ մեր ճամբէն դուրս ելնելով յիսուն մղոնէն աւելի տեղ քշուեր էինք դաշտերուն մէջ : Եօթն օրէն յետոյ հասանք գետին քով որ իւր սովորական ճամբուն մէջ մտած էր , և մեր գլխուն եկածը պատմեցինք պէյի մը : Սա վերջին [illegible] քաղաքավարութեամբ մեր ամեն պիտոյքը հոգաց , և իւր սեփական նաւը տուաւ մեզ : Վեց օր ուղեւորելէ յետոյ Աղէքսանդրիա հասանք , և հոն նաւ նստանք Կ. Պոլիս և անտի Սեւ ծով երթալու համար : Խանը մեծ պատուով ընդունեց զիս :

Հոն տարօրինակ արկածներ ունեցայ որոց վրայ պարծելու սովորութիւն չունենալով , պատմութիւնս հոս կը վերջացնեմ , և բարի գիշեր կը մաղթեմ ձեզ :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՊԱՐՈՆԸ ԿԸ ՎԵՐՍԿՍԻ ՁԻՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պարոնին բարեկամները չէին դադրեր զայն թախանձելէ որ իւր զարմանալի արկածներուն հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ պատմութիւնը շարունակէ · բայց այս թախանձանքներն երկար ժամանակ ապարդիւն մնացին : Պարոնը ամեն բան իւր քմահաճոյքին համեմատ կատարելու գովելի սովորութիւնն ունէր , և որ աւելի գովելին է՝ բնաւ որ և է պատրուակով չէր խախտեր իւր ընդունած սկզբունքէն : Վերջապէս բաղձացեալ իրիկունն հասաւ , և պարոնին խոշոր մէկ ծիծաղն աւետեց իւր բարեկամաց թէ ներշնչումն եկած էր , և թէ իրենց փափաքը պիտի կատարուէր :

Ամեն ոք լռեց և ուշադիր ականջ երկնցուց : Միւնխհաուզըն , [illegible] , ելաւ նստաւ բազմոցին վրայ և սկսաւ այսպէս :

Ճիպրալթարի վերջին պաշարման ժամանակ , լորտ Ռոտնէյի հրամանատարութեան ներքեւ գտնուող նաւատորմով ճամբայ ելայ : Նաւատորմը պաշար կը տանէր Ճիպրալթարի բերդերուն · կ'ուզէի այցելութիւն տալ իմ վաղեմի բարեկամ , Էլլիօթ զօրավարին , որ Ճիպրալթարի բերդերը պաշտպանելու գործին մէջ այնպիսի դափնիներ վաստկած էր , զորս դարերը չպիտի կրնան թառամեցնել : Քանի մը վայրկեան մեր բարեկամական սիրոյ զեղումներուն նուիրելէ յետոյ , բերդերը պտըտեցայ զօրավարին հետ , թշնամւոյն աշխատութիւններն ու տրամադրութիւնները տեսնելու համար : Լոնտոնէն ընտիր հեռադիտակ մը հետս բերած լինելով , անոր շնորհիւ տեսայ որ թշնամին երեսուն և վեցնոց թնդանօթ մը կ'ուղղէր մեր գտնուած պատնէշին դէմ :

Իմացուցի զօրավարին , և նա ալ ստուգելով տեսաւ որ սխալած չէի :

Իւր թոյլտուութեամբ , մօտակայ հրետանիէն քառասուն և ութնոց թնդանօթ մի բերել տուի , և այնչափ ճշգութեամբ ուղղեցի , — վասն զի թնդանօթաձգութեան մասին , կրնամ առանց պարծելու ըսել թէ տակաւին չեմ կրցած վարպետս գտնել , — որ նշանակիս հասնելու բնաւ կասկած չունէի :

Ցայնժամ մեծ ուշադրութեամբ դիտեցի թշնամւոյն թնդանօթաձիգներուն շարժումը և երբ կրակը թնդանօթին պատրոյգին կը մօտեցնէին , նշան տուի մերիններուն որ կրակ ընեն . երկու ռումբերը միանգամայն արձակուելով կէս ճամբան իրարու զարնուեցան սարսափելի ուժգնութեամբ որ տարօրինակ ազդեցութիւն մ'ըրաւ : Թշնամւոյն ռումբը ետ դառնալով , ոչ միայն զինքն արձակող թնդանօթաձիգին գլուխը ջախջախեց , այլ և ուրիշ տասն և վեց զօրական գլխատեց որք Ափրիկեան ծովեզրին կողմը կը փախչէին : Պարպարիոյ երկիրն հասնելէ առաջ , նաւահանգստին մէջ [illegible] շարուած երեք մարտանաւերու մեծ կայմերը կտրեց , երկու հարիւր Անգլիական մղոն երկրին խորը մտաւ , գիւղացիի մը հիւղակին տանիքը կործանեց , և անոր մէջ կռնակի վրայ ննջող խեղճ պառաւի մը մէկ հատիկ ակռան փրցնելէ յետոյ՝ անոր կոկորդին մէջ կանգ առաւ : Քանի մը վայրկեան յետոյ պառաւին այրը վրայ գալով , ռումբն անոր կոկորդէն հանելու աշխատեցաւ . չկրնալով յաջողիլ , խորհեցաւ թակով մը իւր կնոջ ստամոքսին մէջ մխել , ուսկից ժամանակէ մը յետոյ բնական կանոնով մը դուրս ելաւ :

Մեր ռումբին մէջ մատուցած ծառայութիւնը միայն այս չեղաւ . Թշնամւոյն ռումբը պատմածիս պէս ետ մղելով գոհ չեղաւ , այլ իւր ճամբան շարունակելով , մեզ դէմ ուղղուած թնդանօթը վերցուց իւր սայլակին վրայէն և այնչափ ուժգնութեամբ նաւու մը իրանին մէջ նետեց , որ այս վերջինը ծակելով և ջուր առնելով ծովասոյզ եղաւ հազարի չափ նաւաստիներով և բազմաթիւ ծովային զինուորներով՝ որք մէջը կը գտնուէին :

Այս բան արտասովոր դէպք մ'եղաւ : Սակայն ասոր պարծանքը միմիայն ինձ վերագրել չեմ ուզեր . ճշմարիտ է որ առաջին գաղափարին պատիւն իմ ճարտարամտութեանս կը վերաբերի , բայց դիպուածն ալ մինչեւ մէկ աստիճան նպաստեց ինձ : Այսպէս մեր թնդանօթին արձակուելէն յետոյ նշմարեցի որ կրկնապատիկ վառօդով լցուած էր . այս պատճառաւ էր որ այն հրաշալի արդիւնքն ունեցեր էր թշնամւոյն ռումբին վրայ , և այնչափ հեռու գնացեր էր :

Էլլիօթ զօրավարն՝ այս նշանաւոր ծառայութեանս համար զիս վարձատրել ուզելով , սպայութեան արտօնագիր մ'ընծայեց ինձ , բայց ես չընդունեցի , գոհ լինելով այն շնորհակալութիւններէն՝ զոր ըրաւ ինձ իրիկուան ճաշին ժամանակ իւր սպայակոյտին առջեւ :

Որովհետեւ ես շատ համակիր եմ Անգլիացւոց , որք ճշմարտապէս քաջ ազգ մ'են , միտքս դրի չմեկնիլ այն բերդէն առանց նոր ծառայութիւն մ'ընելու զայն պաշտպանողներուն . վերը պատմուած թնդանօթի գործէն երեք շաբաթ յետոյ , վերջապէս լաւ առիթ մը ներկայացաւ :

Կաթոլիկ քահանայի կերպարանք մտնելով , առաւօտեան ժամ մէկին միջոցները բերդէն դուրս ելայ , և յաջողեցայ թշնամւոյն բանակը մտնել , իւր պահապան զօրաց գիծերուն մէջէն անցնելով : Հասայ այն վրանն , ուր Արթուա կոմսն ի ժողով գումարած էր բոլոր հրամանատարներն ու սպաները՝ բերդին վրայ յարձակման ծրագիրն անոնց հաղորդելու համար . յարձակումն հետեւեալ օրը պիտի կատարուէր : Իմ ծպտեալ կերպարանքս այնչափ լաւ պաշտպանեց զիս , որ ոչ ոք մտաբերեց վռնտել զիս և ես խաղաղութեամբ մտիկ ըրի եղած ամեն խօսքերը : Խորհուրդն աւարտելէ յետոյ , ժողովականք ննջելու գնացին , և շատ չանցած տեսայ որ բանակն ողջոյն , մինչեւ իսկ պահակներն ի խոր քուն ընկղմեցան : Իսկոյն գործի ձեռք զարկի · երեք հարիւրէն աւելի թնդանօթ սայլակներուն վրայէն վար առնելով ծովը նետեցի , քառասուն և ութնոցներէն սկսեալ մինչեւ քսան և չորսնոցները , որք անկից երեք մղոնի չափ հեռի էին . և որովհետեւ օգնող մը չկար ինձ , կրնամ ըսել թէ բոլոր կենացս մէջ այս աստիճան տաժանելի աշխատութիւն մը կրած չէի , ի բաց առեալ այն ծանր աշխատութիւնը զոր ծանուցի ձեզ իմ բացակայութեանս միջոցին · Թոմ պարոնին նկարագրած վիթխարի թնդանօթին համար կ'ըսեմ , զոր ուսիս վրայ առած լողալով Նեղուցէն անցայ :

(Շարունակելի)

դէմ։ — Կովկասիոյ, մանաւանդ Տփղիսի մէջ, Պարսկաստանի հետ փոխանցման առեւտրոյն դադարումէն ի վեր, անշարժ կալուածոց եւ հանրային շինուածոց գիներն յոյժ ինկած են։ Այսօր աւելի բախտաւոր կը համարուի մարդ մը որ 15,000 րուբլի պատրաստ դրամագլուխ ունի, քան 40,000 րուբլի արժողութեամբ անշարժ կալուած։ Շահադիտաց համար գեղեցիկ առիթ մ՚է այս՝ Կովկասիոյ հողերուն կարեւոր մասերը գնելու։ Հրեայ դրամատէրք ոմանք արդէն այս մասին հրահանգներ ղրկեր են իրենց ներկայացուցչաց ի Տփղիս։

— Ռուսաց պաշտօնական թերթերը կը հրատարակեն թէ Քորփ զօրավարը նշանակուած է գլխաւոր հրամանատար Անդրամուրեան (Արեւելեան Սիպերիոյ) զօրաց, եւ հայազգի Դորղանով զօրավարը՝ նորա օգնական։

— Վիեննայի Բոլիթիշէ Քօրէսփօնտէնց գերմաներէն լրագիրը կը շարունակէ հրատարակել կարեւոր թղթակցութիւններ Հայոց վերաբերեալ գործոց վրայ, եւ այս նամակաց պարունակութիւնք թէեւ ըստ ամենայնի ճիշդ չլինին՝ նիւթ կը մատակարարեն օտար լրագրութեան։

— Կ. Պոլիսէ կը հեռագրուի առ Սթանտարտ, թէ Երուսաղէմի մէջ վէճ ծագած է կաթոլիկ եւ օրթոտոքս կղերներու միջեւ, Մայր-Աստուածածնայ մատրան ակիւսով (Քուպպէյով) նորոգման համար, որոյ պէտքն զգալի եղած է։ Երկու կողմերն ալ կ՚ուզեն կորզել այս նորոգման իրաւունքն, եւ իրենց եռանդը Ս. Տեղեաց վերաշինութեան համար՝ ո՛րքան չափազանցութեան մղած է զիրենք որ կռիւ ծագած է եւ հարկ եղած է որ Թուրք զօրքերը միջամտեն։

— Վարշաւայէ կը ծանուցուի Պերլինի Նոյէսթէ Ցայթունկ լրագրին, թէ Զարին կենաց դէմ նիւթուած դաւադրութեան իբրեւ մասնակից արդէն հարիւրի չափ անձինք ձերբակալուած են։ Ձերբակալելոց մէջ կան քանի մը Սերպեր եւ Պուլկարներ ալ։ Երկու սպայք հետեւակազօրաց վաշտի մը, որոյ պատուակալ գլուխն է Վիլհէլմ կայսրն, ինքնասպան եղան, հաւանօրէն զերծանելու համար բանտարկութենէ, որովհետեւ ոչնչական դաւադրաց մեղսակից կը համարուէին։

— Վարշաւայէ յուլիս 25 թուով առ Թան. Ձերբակալութիւնք կը շարունակին։ Թիֆեռցի հարիւրապետին եւ Քոնսրաղով տեղակալին անձնասպանութիւնք, որոց երկուքն ալ սերտ յարաբերութիւն ունէին Պարտովիցի հետ, ծանր տպաւորութիւն մ՚ըրին։ Անոնց բնակարաններուն մէջ գտնուեցան շատ վտանգաւոր թուղթեր։

— Ալկրամի Համալսարանին տնօրէնը պաշտօնանկ եղաւ, որովհետեւ թոյլ չէր տուած որ դատական հարցաքննութեան ենթարկին այն ուսանողք, որք վերջերս ցոյցեր ըրին ընդդէմ հունգարական կառավարութեան։

— Պելկրատ, 25 յուլիս. Սերպիոյ նախարարաց խորհուրդն այսօր պիտի խորհրդակցի սերպօ-պուլկարական խնդրոյն վրայ։ — Սերպ գնդապետ Պ. Թոփալովիչ ներկայ պիտի գտնուի ֆրանսական բանակին մեծ զօրաշարժերուն։

— Մարսիլիա, 24 յուլիս, առ Թայմզ. Քոլերայէ մեռնողներու թիւը պակսեցաւ. վերջին 24 ժամու մէջ մեռան միայն 39 հոգի։ Բայց 60 մարդիկ ուրիշ հիւանդութիւններէ մեռան, երկիւղալից եղելութիւն մը, որոյ պատճառն յայտնի չէ։ Քոլերայէ մեռնողներու թիւը նուազեցաւ յորմէ հետէ փութացուցին հիւանդաց Ֆարոյի հիւանդանոցը փոխադրումն։ Այսու կը հետեւի թէ երբ Քոլերայէ բռնուողներ փութով կը դարմանուին, եւ մի քանի օր անդարման չեն թողուիր փորհարութիւնք եւ այլ ախտանիշանք, յայնժամ Քոլերան բուժելի է։

— Թուլոն, 24 յուլիս, առ Թայմզ. Թուլոնի մէջ իրաց վիճակը բարւոքեցաւ։ Վերջին 24 ժամուց մէջ միայն 10 անձինք մեռան։ Այս նուազում կը վերագրուի օդին զովանալուն, զի վերջին երկու աւուրց մէջ վերսկսանք շնչել փոքր ինչ։ — Թուլոնի մէջ գործաւորք այնքան պակաս են, որ հացագործք դժուարութիւն կը կրեն իրենց փուռերը բանեցնելու։

— Մարսիլիա, 25 յուլիս, առ Թայմզ. Քոլերայի սաստկութիւնը նուազիլ սկսաւ, եւ ստուգուած է թէ նախորդ Քոլերաներու սաստկութեան չի հասնիր։ Անգամ մ՚եւս ապացուցուեցաւ թէ ուշադրութիւն առողջապահական կանոններու՝ զգուշութեան լաւագոյն միջոցն է ընդդէմ համաճարակի ախտին։ Քոլերան այնչափ չդպաւ առողջապահական պայմանաց մէջ ապրող ժողովրդեան հոծ խմբերու, քան ցիր ու ցան բնակեալ անձանց որք հիւանդոտ կազմուած ունէին։ Սա վիճակագրութիւն կը ցուցնէ թէ Քոլերան Եւրոպիոյ մէջ աւելի անգամ ծագելուն՝ աւելի անգամ նուազ կորուստ կը պատճառէ. 1832ի Քոլերայէն Բարիզի մէջ մեռան 20,000 անձինք՝ 800,002 բնակչաց վրայ. 1849ին՝ 1,200,000 բնակիչներէն՝ 12,000 անձինք կորան, եւ 1865ին՝ 2,800,000 բնակիչներէն 6,000 հոգի։ Ի Մարսիլիա, 1835ին 2,500 անձինք մեռան 145,000 բնակիչներէն, իսկ 1865ի Քոլերային, իբր 300,000 բնակիչներէ միայն 2,000 հոգի կորոյս Մարսիլիա։

— Մարսիլիա, 25 յուլիս. առ Թայմզ. Իրաց վիճակը շատ խեղճ է Առլ քաղաքին մէջ։ Քոլերային հոն երեւումն աննկարագրելի երկիւղ պատճառած է։ Մի քանի անձինք յանկարծ յիմարացած են Քոլերայէ բռնուելու վախով։ Նաեւ քաղաքային մատակարարութիւնն յոյժ թերի է։ Թաղումներն ընդհանրապէս գիշով մարդոց ձեռամբ կը կատարուին, եւ որովհետեւ աստղաձագործք չեն ուզեր դագաղ շինել Քոլերայէ մեռնողներուն համար, շատ մեռեալներ օրերով անթաղ կը մնան։ Գրեթէ բոլոր հացագործք եւ մսավաճառք քաղաքէն մեկնեցան, ուր հետեւապէս արուեստական սով մը կը տիրէ։ Լքեալ կատուներու երամներ կը շրջին քաղաքին մէջ, եւ կը վախցուի թէ անօթութենէ կը կատղին եւ խածնելով բնակիչները՝ կատաղութեան ախտը կը տարածեն։ Քոլերան շրջակայ գաւառաց մէջ ալ գլուխ ցուցած է։ Մարդ մը մեռաւ ի Սէնդ Մարի, եւ սարսափահար բնակիչք կ՚ուզեն արտաքսել Առլի բոլոր գաղթականները։ Քոլերայէ մեռան 1 մարդ ի Պէս, 2 ի Պոզէս, 1 ի Տրակինեան, 1 ի Բոռանոլ, 2 ի Ս. Նազէռ, 3 ի Վիտրոլլ, 1 ի Լա Սէյն, 1 ի Լա Կառտ, 10 ի Վենդիմիլեա։ — Քոլերան երեւցաւ նաեւ ի Նապոլի, այնպէս որ Ֆրանսայի մէջ վարակեալ վայրերու թիւն է արդ 18։ Ընդհանուր թիւ մեռելոց Թուլոնէ՝ 1,300։

— Թայմզ կը գրէ իւր յուլիս 26 թուով. «Մասնաւոր աղբիւրէ կ՚իմանանք թէ Քոլերա ծագած է ի Սրէձիա, ընդ մէջ Ճենովայի եւ Ֆիորենձայի, ուր տարուած էր մի քանի Իտալացւոց միջոցաւ, որք Թուլոնի նաւահանգին մէջ իրենց գործէն փախուստ տուած էին։ Ամսոյ 22ին 2-3 անձինք մեռան ի Սրէձիա, ուր վերջին ծայր երկիւղ կը տիրէ բնակչաց մէջ։ Միջոցներ ձեռք առնուեցան հիւանդներն առանձնացնելու եւ անոնց բնակարանները մաքրելու. բայց Սրէձիայի կոյուղիք եւ ընդհանուր առողջապահական կարգադրութիւնք յոռեգոյն վիճակի մէջ են։»

— Հավասի սխալ հեռագրոյ մը հակառակ, որ Բարիզի լրագրոց ծանուցած էր թէ Անկախ Հանրապետականք զՊ. Պլէն որոշած են իրենց ընտրելի վասն նախագահութեան, Նիւ Եորքէն Լոնտոնի թերթերուն ուղղուած մասնաւոր հեռագրերէ կը տեղեկանանք թէ, Անկախ Հանրապետականք նախապատիւ համարած են իրենց ընտրելի ընդունիլ զՊ. Քլիվլէնտ, Ռամկավարականաց ընտրելին, «Միաց. Նահանգաց կառավարութեան բարեկարգութիւնն ապահովելու համար»։

— Վիեննայի լրագիրք ոմանք հեռագրեր ընդունած են Պերլինէ, ծանուցանող թէ ի Գերմանիա բնակեալ Ռուսաց դէմ ոստիկանութեան ձեռք առած միջոցներուն շարժառիթ եղած է նոր դաւադրութիւն մը, զոր Ոչնչականք նիւթեր են ընդդէմ կենաց Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանին։

— Թայմզ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Լիվրբուլ հասած շոգենաւու մը նաւաստիներէ մին, որ քաղաքն ելած էր, փողոցին մէջ սաստիկ փորհարութիւն ունեցած եւ փսխել սկսած է, եւ թէպէտ Քոլերայէ բռնուելն ստուգուած է, բայց որոշուած չէ թէ ասիական թէ անգլիական Քոլերա է։ Ցիշեալ շոգենաւը Մարսիլիայէն եկած ժամանակ, ծովու վրայ երկու մարդիկ կորուսած էր Քոլերայէ, եւ Լիվրբուլի նաւահանգստին մէջ Քարանթինայի ենթարկուած էր։

— Թայմզ լրագրոյն Վիեննայի թղթակիցը կը հեռագրէ յուլիս 25 թուով թէ, Կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպանը չընդունիր թղթատան փակումը։ Վիեննայի կառավարութիւնն այդպիսի իրաւունք մը չի ճանչեր, եւ համոզուած չէ թէ բնիկ թղթատունք կրնան բաւել ժամանակիս պիտոյից, եւ այլն։

— Սուաքիմէ կը հեռագրուի թէ յուլիս 23ին լրտես մը կախաղան հանուեցաւ։ Սա խոստովանեցաւ թէ ներկայ գտնուած էր Հիքս փաշայի բանակին ջարդին, նաեւ Պերպէրի պահպանող զօրաց եւ Շէնտիի մօտ Նեղոսի վրայ նաւարկող անձանց ծանուցեալ ջարդերուն։ Ի կախաղան հանելու գործողութիւնը կատարեցին եգիպտացիներ ընդ հսկողութեամբ անգլիացի հարիւրապետ Հաքարի։

— Մասովայէ (Նաւահանգիստ Հապէշստանի) կը հեռագրուի թէ քաղաքին բոլոր տուներն երկրաշարժով մը կործանած են, կամ ծանրապէս վնասուած, եւ նաւահանգիստը գտնուող նաւերն, երկրաշարժին զօրաւոր ցնցմամբ, սաստկապէս նետուած են ծովեզերեայ ժայռերու վրայ։ Մասովայի աղքատիկ բնակիչք ներսերը փախած են։

— Շահին որդւոց մին, կարգ մը պաշտօնեաներով, ի մօտոյ Բեդրսպուրկ կ՚երթայ, պարսկական պատուանշան մ՚ընծայ տանելու Զարեւիչին։

— Բեդրսպուրկէ կը հեռագրուի յուլիս 25 թուով թէ, Սիպերեան ժանտախտ ծագած լինելով Կաչինայի շրջակայները, Բեդրսպուրկի զօրաբանակին մօտ, յատուկ մասնախումբ մը կազմուած է, արգիլելու համար ախտին ճարակումն հեծելազօրաց ձիերուն մէջ, զօրահանդիսից ժամանակ։

— Կ. Պոլսէ կը հեռագրուի առ Թայմզ յուլիս 22 թուով, թէ Արեւելեան Ռումելիի քանի մը մահմետական գիւղերու բնակիչք աղերսագրեր ղրկած են Բ. Դուռը, գանգատելով թէ Պուլկար դրացիք շարունակ կը նեղեն եւ կը կեղեքեն զիրենք, եւ յայտարարելով թէ պիտի պարտաւորին գաղթել Արեւելեան Ռումելիէն եթէ այս հալածում շարունակի։ Այս բռնութիւնք մեծ մասամբ հողային վէճերու հետեւանք են։ Պուլկարք կ՚ըսեն թէ այն հողեր զոր այժմ բռնի կ՚առնուն Իսլամաց ձեռքէն, ապօրէն կերպիւ կորզուած էին իրենցմէ նախկին վարչութեան օրով։ Նմանօրինակ դէպքերու պատճառաւ բազում Թուրքեր կը գաղթեն Պուլկարիայէն։ Բ. Դուռը մտադիր է տէրութեանց ուշադրութիւնն հրաւիրել Պերլինի դաշնագրին այս բանադրանաց վրայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային Ժողովը գումարեցաւ այս առաւօտ ժամը 2½ին ի Ղալաթիա, ընդ նախագահութեամբ Գեր. Տ. Սիմոն Սրբազանի Սէֆէրեան, եւ Ատենապետութեամբ Նուպարեան Մեծ. Տիգրան էֆէնտիի։ Ներկայ էին իբր 50 երեսփոխանք։ Նախորդ նստի ատենագրութեան վաւերացմանէն յետոյ, Ատենապետ էֆէնտի յայտնեց, թէ Երուսաղէմայ պարտուց բարձման խնդրոյն համար Ազգային Ժողովէն կարգեալ Ցանձնաժողովը վարչութեան հետ իւր խորհրդակցութիւնքն աւարտած եւ տեղեկագիրը պատրաստած չլինելով՝ տակաւին օրակարգի այս խնդիրը թողուած է յաջորդ նստին։

Ապա ժողովն անցնելով Նկատացուցի խնդրոյն վերաքննութեան, Մ. Զերազ էֆէնտի շարունակեց նախորդ նստի մէջ իւր սկսած ատենաբանութիւնը։ Ցաջորդաբար խօսք առին Աղաբէգեան, Փափազեան, Սրվաճեան, Ղազարոսեան եւ Թնկըրեան էֆէնտիք, որոց ատենաբանութեանց ամփոփումն եւ առաջարկութիւնները կը հրատարակենք վաղը։

Ժամը 5½ էր երբ ատեանը փակուեցաւ՝ վիճաբանութեան շարունակութիւնն յաջորդ նստին թողլու որոշմամբ, թէեւ մաս մը երեսփոխանք համաձայնութիւն գոյացուցած լինելով, վիճաբանութեան փակումն եւ քուէարկութիւն կը պահանջէին։

Ուսումն. Խորհրդոյ ժէ. նիստը տեղի ունեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Խորհուրդն որոշեց վաւերացնել Ակնթծայի Վարդանեան եւ Խասգիւղի Խնամակալուհեաց ընկերութեանց կանոնագրերն, ինկատի առաւ Խնամիէի երկսեռ վարժարանաց վերաբացման համար Թաղեցւոց կողմէ ներկայացեալ առաջարկութիւնն եւ կարգ մ՚ընթացիկ գործեր կարգադրեց։

Ահէօլի-Պուրկազի քահանայն՝ ժողովրդեան կողմանէ ստորագրեալ հանրագրութեամբ մը Պատրիարքարան եկած է, եւ ի նպաստ տեղւոյն եկեղեցւոյն նորոգութեան հանգանակութեան համար ժապաւէնեալ տոմար կը խնդրէ։ Եկեղեցին փլչելու վիճակի մէջ է, եւ դռները գրեթէ գոցուած են եղեր։

Ղալաթիոյ առ ժամանակեայ Նորընտիր Թաղական Խորհուրդն՝ որ կը հրաժարէր թաղին մնացուկին մէկ պահանջից խնդրոյն կանխաւ կարգադրութիւնը խնդրելով, ազգային վարչութեան յորդորանաց վրայ ընդունած է վարել պաշտօնը։

Խասգիւղի Ս. Ներսիսեան վարժարանի Հոգաբարձութեան կողմանէ կը ծանուցուի, թէ վարժարանին երկսեռ ուսանողաց տարեկան հարցաքննութիւնք պիտի սկսին առաջիկայ յուլիս 23ին երկուշաբթի օրը, եւ պիտի աւարտին 28ին շաբաթ օրը։

Ամսոյ 22ին Թաղիս Ս. Եկեղեցւոյ եւ վարժարանին կրկին տօնախմբութեան առթիւ, Բարձր. Հալիմ բաշայի ծովահայեաց եւ սքանչելի պարտիզին մէջ վերստին տեղի պիտի ունենայ այն փառաւոր հանդէսը՝ որ ի նպաստ թաղիս աղքատիկ վարժարանին կը կատարուի ամէն տարի ի վեր ամենայն օրինաւորութեամբ։

Նոյն առաւօտ Գեր. Խորէն Սրբազան Նար-Պէյ հրաւիրեալ է պատարագել Թաղիս Ս. Եկեղեցւոյ մէջ ի ներկայութեան Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր եւ այլ Գեր. Սրբազան Հարց։

Ցետ աւարտման եկեղեցական արարողութեանց Հանդիսականք պիտի առաջնորդուին ի մօտակայ հանդիսավայր, ուր մասնաւոր խնամով պատրաստուած է փայլուն սեղան մի, որոյ բարեկարգութեան համար այս տարի եւս հաճեցան անձնուիրաբար ծառայել Րօպերթեան վարժարանի սեղանատան ազնիւ պաշտօնեայք։

Մասնախումբս վարձած է նուագածուաց ընտիր խումբ մը, որ ազգային եւ եւրոպական երգերով պիտի զբօսցնէ հանդիսականները։

Նախ քան զճաշ՝ Նախագահ Սրբազան Հայրը սրտագին բարեմաղթութիւններ պիտի ընէ վասն անդրին կենաց Օգոստափառ Ինքնակալին մերոյ։

Իսկ յաւարտ ճաշու, մասնախմբին կողմանէ հրաւիրեալ երկու համբաւաւոր ազգայինք պիտի ատենաբանեն, որոց մին է Րօպերթեան վարժարանի բարձրագոյն դասատուներէն պերճախօս Ցակոբոս էֆ. Ճէճիզեան, նիւթ ունենալով Հայ Աղջկան դաստիարակութեան ներկայն ու անցեալը, եւ միւսն է Ղալաթիա Սէրայի Կայսերական Լիսէի Բ. Տեսուչ Մեծ. Թովմաս էֆ. Թերզեան, նիւթ ունենալով Դաստիարակութեան օգուտը։

Հանդիսավայրին մէջ բոլոր ըմպելեաց եւ ուտելեաց համար չափաւոր գիներ նշանակուած են, որոց համար մասնաւոր ցուցակներ Հանդիսականաց առջեւ պիտի լինին ի դիւրութիւն։

Կարգադիր Մասնախումբս յոյս ունի թէ ազնիւ ազգայինք պիտի փութան այս տարի եւս իրենց ներկայութեամբ պատուել սոյն ազգային հանդէսը, զոր կը ջանայ տօնել ամենայն շքեղութեամբ։

Առաւօտուն 2էն սկսեալ մինչեւ երեկոյեան ժամը 12 իւրաքանչիւր ժամուն շոգենաւ կայ Ռումէլի-Հիսար գալու թէ՛ կամուրջէն եւ թէ՛ Վերին Վոսփորէն։

Կերակրոյ տոմսակին գինն է 20 եւ մուտքը 2½ ղրշ։

Ատենապետ Կարգ. Մասնախմբի
Ա. Կ. Աբէնեան

Ռում. Հիսար 14 յուլիս 1884

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ախալցխացի Մկրտիչ Աղալեան անուն քառասնամեայ, բարձրահասակ, առողջակազմ, մելանոտ, սեւաչեայ, սեւահեր, անմօրուս եւ թխադէմ ազգայինն,

Նոյնպէս 'ի ծնէ գանձակեցի, այլ բնակութեամբ Տփղիսեցի Միքայէլ Ցովհաննէսեան Պօղոսեան Աւալեանով անուն իբր քառասուն եւ հինգամեայ, միջահասակ, ձախաչեայ սպիաւոր, աջ ձեռին միջամատն անբուժելի ուռուցքով եւ մասամբ ծռեալ, գլուխն անհեր. եւ Հայերէնէ զատ նա եւ Անգլիական, Ցաճկական եւ մասամբ իսկ Ռուսական լեզուաց գիտակ ազգայինն։

Այլ եւ բնիկ Շամախեցի, այլ բնակութեամբ Բագուցի Սահակ Նիկոլեան Մատթէոսեանց անուն քսան եւ եօթնամենի եւ արուեստիւ կօշկակար ազգայինն ըստ տեղեկագրութեան Ս. Սինոդին Էջմիածնի եւ Բագուայի Միրզաբէկեան Արժ. Տ. Խորէն քահանայի հինգ, երկու եւ մի եւ կէս տարիներէ 'ի վեր անյայտ եղած լինելով Ազգային Պատրիարքարանս կը յանձնարարէ Արգոյ ազգայնոց, որ, եթէ երբէք յիշեալներուն ուր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին տեղեկութիւն ունին, բարեհաճին ծանուցանել Պատրիարքարանիս 'ի գիտութիւն։

17 յուլիս 1884

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանը Նիշանը Իմթիյազի ոսկի շքադրամն ընծայեց կայսերական անձնական բժիշկ Մավրոյենի փաշայի։ Ն. Վեհափառութիւնն ադամանդազարդ ծանրագին նուէր մը ղրկեր է նաեւ Տիկին Մավրոյենի փաշայի։

Երկրորդ աստիճան Մէճիտիյէ պատուանշան՝ Ֆերիք Ալի Րիզա փաշայի, եւ Մուսուլի Ասորոց Արքեպիսկոպոս Բէնեամ էֆէնտիի։

Աւստրիոյ Փրանձ Ժօզէֆ կայսրն Երկաթի Թագի պատուանշանն ընծայեր է Վեհ. Սուլթանին անձնական բժիշկ Մավրոյենի փաշայի։

Ըստ Թէրճիման-Հագիգաթի՝ մայրաքաղաքիս անգլիական դեսպանատունը Ռուսաստանէն հեռագիր ընդուներ է, ծանուցանող թէ տեղւոյն անգլիական հիւպատոսին որդին լեռն հանուած է աւազակաց կողմանէ։

Երէկ գրեցինք՝ թէ Դարատաղի իշխանը զանազան աստիճանէ պատուանշաններ ընծայած է Օսմանեան պաշտօնատարաց ոմանց։ Թէրճիման-Հագիգաթ նշանակած է այսօր պատուանշան ընդունող անձանց անուններն։ Տանիլօ պատուանշանին առաջին աստիճանը՝ Մեծ Եպարքոսին, արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի, արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Ցարութիւն էֆէնտիի Տատեան, Մէքթուպճը Րէֆիք պէյի, եւ Ջեթինէի Օսմանեան նախորդ դեսպան Րիզա պէյի։ Ցիշեալ պատուանշանին երկրորդ աստիճանը՝ արտաքին գործոց պաշտօնատան հաշուակալ Գրիգոր էֆէնտիի, Միւհիմմէ Միւտիրի Մէհմէտ Ալի պէյի, եւ պաշտօնատան թարգման Միքայէլ էֆէնտիի, օտար թղթակցութեան դիւանի տնօրէն Նաում էֆէնտիի, իրաւաբանական սենեկի անդամ Նորատունկեան Գաբրիէլ եւ Շարլ Կէօչէր էֆէնտիներու։ Երրորդ աստիճան՝ նոյն պաշտօնատան օտար թղթակցութեան արձանագրութեան տնօրէն Ֆէթհի էֆէնտիի եւ այլոց, յորս են Տիրան՝ Խաչիկ ու Նշան էֆէնտիներն։

Կոմս Ավրամ Գամոնտօ երէկ կայսերական պալատը գնաց։

Օգոստ. Սուլթանն հրամայեր է՝ կառավարական մեծ ու փոքր պաշտօնակալաց ցուցակն յօրինել, նշանակելով նոյա պաշտօնավարութեան ժամանակը, նշանաւոր գործերն եւ այլ ծանօթութիւններ։

Թարիք այսօր բոլորովին կը հերքէ՝ Բ. Դրան կողմէ դեսպանատանց ու հիւպատոսարանաց Գավասներուն բարձումը պահանջուած լինելուն լուրը, զոր նախ Սթանպուլն հրատարակած էր։

Առողջապահական միջազգային յանձնաժողովոյ օտար պատուիրակք վերջին նստի արդիւնքն իրենց դեսպանաց ծանուցած լինելով, նախընթաց օրը դեսպանք Բարձր կողմին նախագահութեամբ ի նիստ գումարուելով, խորհրդակցեցան թէ ինչպէս վարուել պէտք է այս առթիւ առ Բ. Դուռն։

Մօնիթէօռ կիմանայ թէ Ֆլօրիօ ընկերութեան շոգենաւն որ Սիկկիլիայէն կու գար եւ Սելանիկ հանդիպած էր, արգիլուեր է ի Տարտանել, ո՛չ թէ քարանթինայի վարչութեան կողմէ, այլ Տարտանելի հրամանատարին տրուած բարձրագոյն հրահանգաց համաձայն։ Այս պատճառաւ յիշեալ շոգենաւն չէ կրցած իւր սովորական երթեւեկութիւնն ընել այս շաբթու Կ. Պոլսէն 'ի Պրինտիզի։

Իտալական դեսպանը բողոքագիր մը տուեր Բ. Դրան, վնասուց հատուցում պահանջեր է։

Օսմանեան եւ եւրոպական երկաթուղեաց միացման համար, Կայս. կառավարութեան եւ Պ. Հիրշի միջեւ կատարուելիք բանակցութեանց համար պատրաստուած ծրագրոյն գլխաւոր պայմաններն համառօտիւ ծանուցած ենք յառաջագոյն մեր ընթերցողաց։ Կը յիշուի թէ գլխաւորաբար այդ ծրագրի 2 յօդուածները Պ. Հիրշի տեսութեանց եւ պայմանաց համաձայն չլինելով, դժուարութեան առիթ կընծայէին։ Մօնիթէօռ կիմանայ թէ մեծ Եպարքոսն յարմար դատեր է ամբողջ ծրագիրն ու պայմանները բարեփոխել։

Օգոստ. Սուլթանին հովանաւորութեան ներքեւ գտնուող Միւլքիյէ վարժարանի պարգեւաբաշխութեան հանդէսը պիտի կատարուի առաջիկայ ամսոյ 4ին։

Քաղաքապետական պաշտօնատան նորակազմ առողջապահական յանձնաժողովոյ անդամք նախընթաց օրը քննութեան առին 30 տակառ Ռուսիոյ կարագ՝ որք Ղալաթիոյ մաքսատունն հանուած էին, բայց ստուգելով որ հասարակաց առողջութեան վնասակար վիճակի մը մէջ չեն, թոյլ տուին որ դուրս հանուին։

Եէմէնի լրագիրը կըսէ թէ գաւառին ապստամբական շարժման վրայ տարածուած զրոյցները չափազանցեալ են։ Իրողութիւնն այն է թէ՝ կըսէ, Հաճար եւ Հաճուրի գաւառակաց մէջ Զէֆիրի ամրոցին բնակիչք ապստամբելով Շէրէֆէտտինի կողմն անցնելով, թոյլ տուեր են որ անոր մարդերէն 300 հոգի բերդը մտնին։ Այժմ տեղւոյն զինուորական հրամանատար Րեֆիգ պէյ ամրոցը պաշարած է եւ կը յուսացուի որ ապստամբք ի մօտոյ անձնատուր լինին։

Նոյն լրագիրը կը յարէ թէ Բաժիլջէի գաւառակին քանի մը գեղերու միջեւ ծագած թշնամութիւնք վերջացած են, շնորհիւ Եէմէնի զինուորական հրամանատար Եուսուֆ Հայրի էֆէնտիի հաշտարար միջամտութեան։ Այս զինուորականն յաջողեր է, առանց զինու դիմելու, հասարակաց անդորրութիւնը վերահաստատել։ Թշնամի ցեղերու Շէյխերն եւ երեւելիք անոր հրաւիրմամբ համախմբելով, հաշտուեր են։ Միայն չորս շէյխեր, որք բազմաթիւ հարստահարութիւններ գործած էին, ձերբակալուեր եւ քանի մը ուրիշ ամբաստանեալներ հետ գաւառին կեդրոնը բերուեր են Եուսուֆ էֆէնտիի հրամանաւ եւ անդ պիտի դատուին։

Սօֆիայէն կը ծանուցանեն թէ Գարատաղի իշխանը յառաջիկայ օգոստոսի մէջ Պուլկարիոյ մայրաքաղաքը պիտի երթայ, Աղէքսանդր իշխանին այցելութիւնն տալու։

Առողջապահական միջազգային խորհրդոյ վերջին նիստէն յետոյ, զոր նկարագրեցինք երէկ, արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշա դեսպանաց ծանուցագիր մը ղրկեց յորում համառօտիւ յիշատակելով ցարդ ձեռք առնուած առողջապահիկ միջոցները կը բացատրէ թէ ասոնց անբաւականութեան պատճառաւ հարկ դատուեր է նոր տնօրինութիւններ ընել Սեւ ծովէն եւ Միջերկրականէն եկող անխտիր բոլոր նաւուց համար։ Շրջաբերականը կը յարէ թէ այս միջոցներու գործադրութիւնը դիւրացնելու եւ ի հարկին նոր միջոցներ ձեռք առնելու նպատակաւ, հարկ տեսնուեր է զինուորական եօթն նոր բժիշկներ անդամ կարգել առողջապահական միջազգային ժողովոյ. ասոնք են՝ Հասիպ փաշա, Էմին փաշա, Սպիրաքի պէյ, Պէհճէթ պէյ, Սալիհ փաշա, Մէրտինեան պէյ եւ Հալիմ պէյ։ Նա կը վերջացնէ ըսելով թէ՝ Բ. Դուռը բնաւ տարակոյս չունի որ դեսպանատունք պիտի հաւանին քոլերային դէմ Կայս. կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն, որք արդարանալի են արդի պարագայից մէջ։

Ելմտական Նախարարութիւնն յատուկ գրով խնդրեց Բ. Դրնէն հարկ եղած հրամանները տալ, որպէսզի Օսմանեան արժէթղթոց միացման համար նշանակեալ Բարիզի եւ Լոնտոնի պատուիրակներն իրենց պաշտօնատեղին ուղեւորին անյապաղ։

Կը յիշուի թէ վիճակահանութեանց համար հաստատեալ կանոնագրին համաձայն, Թուրքիոյ մէջ ո՛ եւ է վիճակահանութիւն Կայս. կառավարութեան կողմէ վաւերացեալ պէտք է լինի։ Էքօ բրէս կիմանայ թէ Բ. Դուռն այս կանոնագրի զօրութեամբ, որոշեր է որ այսուհետեւ բարեգործական նպատակաւ հաստատուելի ո՛ եւ է վիճակահանութեան համար Ելմտական Նախարարութեան հաւանութիւնն առնուի կանխաւ։ Այս արտօնութիւնը կրնայ տրուիլ այն պարագային մէջ միայն երբ վիճակահանութեանց գումարը 50,000 ղրուշէն աւելի չլինի։ Իսկ գաւառաց մէջ կատարուելիք վիճակահանութեանց համար, անոնց ձեռնարկող ընկերութիւնք կամ անհատք կուսակալէն արտօնութիւն պիտի խնդրեն եւ առնեն, վասնզի ուղղակի առեւտրական նախարարութեան դիմելով, ժամանակի կորուստ կրնայ պատճառել։ Այս իմաստով հրահանգներ տրուած են գաւառաց կուսակալներուն։

Եպարքոսական հրամանաւ, օսմանեան հանրային վարչութիւնք այսուհետեւ պարտաւոր են օսմանեան դրօշ կրող շոգենաւերով միայն ուղարկել իրենց դոյքերն ու վաճառքներն, ի բաց առեալ ապահովագրեալ ապրանքներն զորս ապահովագրական ընկերութիւնք չուզեն օսմանեան շոգենաւով ղրկել կամ անոնք որք այնպիսի նաւամատոյց մը պիտի ղրկուին ուր Օսմ. շոգենաւ չհանդիպիր։ Այս երկու պարագայից մէջ միայն, վարչութիւնք արտօնութիւն ունին իրենց ապրանքներն օտար շոգենաւ բեռցնել։

Նիկոմիդիոյ Եէնի գիւղէն հետեւեալը գրեր են առ Օսմանլը։

«Աւազակաց հետամուտ լինելու համար հոս ղրկուած ժանտարմայից խումբն սկսաւ [illegible]. Հրամանատարին հետազօտութեամբը հաստատուած է, որ աւազակաց ամենքն ալ նոյն կողմանց բնակիչներէն են։ Հետամուտ խումբն հինգ մասի բաժնուած, եւ այն ամեն անցքերն՝ ընդ որս անցնիլ կը հարկադրին աւազակք, գրաւած լինելով կ՚յուսան թէ կը պաշարեն զանոնք։ Իմ մասնաւոր տեղեկութեանցս նայելով՝ չարագործք ի մօտոյ արդարութեան ձեռքը պիտի անցնին. մինչեւ ցարդ երեք գողակիցք ձերբակալեալ են. խուզարկութեանց համար որոշեալ յատակագծին վրայ ծանօթութիւն առնելուս պէս՝ պիտի հաղորդեմ ձեզ։»

Ռումէլիի երկաթուղեաց վերջին վիճակահանութեան արդիւնքը չորրորդ երեսին մէջ հրատարակեալ է։

Բաղէշէն կը գրեն մեզ.

«Խիզանի դէպքերուն գաղտ քննիչներ աստ վերադարձան, սոյն աղբիւրներէ իմացայ որ քննիչներէ մին ուզեր է ծածկել ճշմարտութիւնը. իսկ միւսն՝ արդարութեամբ վարուած է եւ Վանայ Կուսակալին առած տեղեկագրէն բացարձակ յայտնի կը տեսնուի ի մէջ այլոց որ Խիզանի կառավարութիւնն գիւղէ մը կը պահանջէ եղեր 16,000 դահեկան, մինչդեռ հազիւ տեսնուելով 600 դահեկան գիւղացւոց առնելիքն եղած է կառավարութեան մնացուկէն պահանջ։ Այսպիսի անկողմնակալ ոգւով տեղեկագիր մը պատուաբեր է քննչաց, եւ վստահ ենք թէ Վանայ Կուսակալն արդարութեամբ պիտի դատէ սոյն տեղեկագիրն, քանի որ միշտ կ՚ըսէ թէ «Ես երբէք արդարութենէն չպիտի շեղիմ»։

«Այս տարի վերստին հնձոց տասանորդի տուրքն աճուրդի դրուեցաւ. միլթէզիմներն ուրախութեամբ կ՚առնեն զի անձրեւաց առատութեան եւ օդերու զովութեան պատճառաւ բերքն խիստ առատ է ի Պուլանըք, յԱլաշկերտ եւ ի Մանազկերտ. այժմ Պոլսոյ քիլէն ցորեն 10-10 եւ գարի 5-6 ղրուշի կ՚վաճառուի. պատրաստ խիստ շատ է։

«Այս օրերս Տիգրանակերտէն եւ Խարբերդէն վաճառականներ գալով գոմէշի չոր կաշիի գինն բաւական բարձրացաւ. 60-83 ծախուեցաւ լիտրը մեծ քանակութեամբ զի Բաղիշեցիք անցեալ տարիէն ի վեր մարախի նման շրջակայ դաշտերն ու գիւղերն առեւտրով կը թափառիմք հետեւաբար կաշիղէն եւ մորթեղէն առատ կ՚ունենամք.

Չմշկածագէն կը ծանուցանեն մեզ։

«Տարօնի Վսեմ. կուսակալ Օսման փաշայի գալստեամբ խաղաղեցաւ երկիրն, վերնալով աւազակաց շահատակութիւնք լռել սկսան, եւ ասով մի ապացոյց եւս տեսնուեցաւ թէ ազդու կառավարութեան շնորհիւ անկարգութիւնք միշտ կը ջնջուին։

«Ն. Վսեմութեան 'ի Գօզաթ հասնելէն 'ի վեր որ տեղի ունեցաւ մայիս 31ին, իբր 1000 Օսմ. ոսկի կը պահանջուին գաւառակիս մնացուկէն, որ պարտք է արդէն. բռնել է ժողովրդէն պիտի հաւաքուի։ Սակայն դրամական տագնապն վերջին աստիճանի ըլլալով՝ ժողովուրդը մեծապէս կը նեղուի սոյն հարկահաւաքութենէն։

«Չմշկածագ թէպէտ երրորդ կարգի գայմագամութիւն է, բայց վարչական (իտարէ) ժողով միայն ունի, իսկ դատական ատեան չկայ. մինչդեռ դատաւոր (գատը) ալ կը գտնուի որ ամսական կ՚առնու։ Այդ պատճառաւ խեղճ ժողովուրդը պարտաւորեալ է ամենաչնչին խնդրոց համար անգամ ի Գօզաթ երթալ որ 7-8 ժամ հեռի է Չմշկածագէն. դատարանի սոյն պակասութիւնը միշտ նեղութիւն կը պատճառէ ժողովրդեան, որոյ բազում անգամներ միշտ պատճառներ կ՚ունենան արդարութեան դիմելու։

Կիրասոնէն կը գրեն մեզ.

«Անցեալ չորեքշաբթի գիշեր Տրապիզոնէն տեղս հասան 25-30 ոստիկանք որոցմէ հինգն հեծեալ։ Հետեւեալ օրն այդ ոստիկանաց մի մասն խուզարկութեան ելան. տակաւին արդիւնք մը չկայ։ Հակառակ այդ ոստիկանաց ներկայութեան՝ աւազակները կը շարունակեն իրենց շահատակութիւններն։ Այսօր իսկ համող Զորեպանք (Թուրք) չուկային մէջ կը պտտէին գիւղերայն կողոպտուած ըլլալնին։

«Մեր քաղաքը իւր կարեւորութիւնը պարտի գրեթէ մի միայն կաղինին։ Անցեալ տարի այդ բերք յոյժ նուազ ըլլալով՝ թէ՛ քաղաքացիք եւ թէ՛ մանաւանդ գիւղացիք շատ դէշ տարի մ'անցուցին։ Բարեբաղդաբար այս տարի կաղինի բերքը առատ լինել կը թուի, որով կիրասոնցիք կարող պիտի ըլլան հանգիստ կեանք մ'անցունել յառաջիկայ տարուան մէջ։»

Զօրեւքչարթի գիւղէր Ժօզէֆ անուն գաղղիացի մը Բերա Բանկալթիէն անցած ատեն, գողեր յարձակելով նորա վրայ, ո՛չ միայն ժամացոյցն ու դրամներն, այլեւ բոլոր զգեստներն, մինչեւ իսկ բանդալոնն ու ֆէսն յափշտակեր, եւ խժդժաբար կալուկապ ըրեր են ձեռքն, ոտքն եւ այլ անդամները։ Ոստիկանութիւնն իմացեր եւ խուզարկութեան ելեր է։

Օսմ. Կայս. պանքային Ադրիանուպոլսոյ ճիւղին նախկին տնօրէն Պ. Պէք տեղւոյն Րէժիի գործակատար կարգուեր է 45 ոսկի ամսականաւ։

Տօպրուճայէն կը գրեն Ընտէքանտանս Րումէն լրագրին թէ նոր զօրաց համախմբութեան այն աստիճան ահաբեկեր է տեղւոյն մահմետական ժողովուրդն որ կ'սկսին գաղթել զունդազունդ։

Կ'ըսուի թէ Տէլլա Սուտա Ֆայիգ փաշայի որդին Ֆրանչէսգօ պէյ, որ առաջին կարգի դաշնակահար մ'է, եւ որ անցեալները գերմանական դեսպանատան մէջ նուագահանդէս մը տուաւ, Րումանիոյ Եղիսաբեթ թագուհւոյն կողմէ հրաւիրուեր է Պուքրէշի արքունիքն նուագահանդէսներ տալու։ Ֆրանչէսգօ պէյ երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

Եանեայէն կը գրեն թէ ծաղկի հիւանդութիւն տարածուած է ամեն կողմ։ Տեղական իշխանութիւնք բժիշկներ յատկացուցեր են, որք ցարդ 3000 տղայ պատուաստեր են ձրիաբար։

Նիկոմիդիայէն կը գրեն թէ ոստիկանութեան նախարարին հրամանաւ Եէնի գիւղի կողմերը ղրկուած զօրքերն հետամուտ են աւազակաց հետքը գտնելու. եղած խուզարկութիւններէն յայտնի կերեւի թէ աւազակք տեղացի են։ Զօրքերն հինգ մասի բաժնուելով, այն կէտերու վրայ կեցեր են, ուսկից աւազակք պիտի հարկադրին անցնիլ եւ այս կերպով կը յուսան պաշարել զանոնք։ Երեք աւազակք ձերբակալուած են արդէն։

Բերա Տօլապ-տէրէ խումբ մը ստահակ անձինք Եանքօ անուն անձ մը գանակոծած վիրաւորած, եւ առանց գիտութեան կառավարութեան թողած լինելով՝ ոստիկանութիւնն հետամուտ է եղեռնագործները ձերբակալելու։

Քասըմփաշայէն առնուած պաշտօնական լուրեր կը հերքեն գաւառին կուսակալ Ապտիւլ Րահման փաշայի հիւանդութեան զըրոյցն։ Ն. Վսեմութիւնը քաջառողջ վիճակի մէջ է եղեր։

Թարիգ կ'ըսէ թէ Վառնայի վերջին շոգենաւով մայրաքաղաքս եկող Ապտիւլ Մէճիտ մահմետական իշխանը ո՛չ թէ Չինաստանցի է, այլ Մալէզիոյ գահավորակ իշխանի մը որդին։ Իշխանը Եւրոպիոյ գլխաւոր մայրաքաղաքներն այցելած է եւ մտադիր է Եգիպտոս երթալ, 15 օրէ չափ աստ կենալէ յետոյ։ Իւր հետ ունի քարտուղար մը եւ Սէյտ Մէհմէտ Ալեքսանօֆ անուն ռուսահըպատակ մահմետական մը։

Զորեքշաբթի իրիկուն, Բերայի Թաղապետական պարտէզին մօտ գտնուող փայտաշէն տան մը մէջ հրդեհ ծագեցաւ, բայց հասած արագ օգնութեանց շնորհիւ, կարելի եղաւ առաջքն առնուլ։ Հրդեհը ծագած էր քարիւղով թրջուած քուրջերէ, զորս տան ճեղքուածներու մէջ դրած էին։ Իսկոյն կասկածներ ծագեցան մօտակայ տունը բնակող Անտոնի անուն հելլենահպատակ մսավաճառի մը վրայ. դրացի կին մը տեսած էր որ այդ անձը պատուհանէն վար կը նետէր վառած լուցկի մ'՝ քուրջերը բռնկցընելու համար։ Ոստիկանութիւնն եւս կասկածելով՝ դուրս հրաւիրեց Անտոնին եւ Ղալաթա-Սէրայ տարաւ, ուր այժմ հսկողութեան տակ է, մինչեւ որ քննութիւնք արդեան մը յանգին։ Անտոնիի տունը 600 ոսկւոյ ապահովագրեալ է, թէեւ հազիւ 200 ոսկի կ'արժէ։

Թաթավլայի մէջ Խրիսթօ անուն մարդ մը վիրաւորուած գտնուեր է յոյն փաստաբանի մը տունը եւ քանի մ'օր յետոյ մեռնելով թաղուեր է. Թաղման ծախքն հոգացեր է փաստաբանը, որ սնոր ազգականն է եղեր։ Ոստիկանութիւնը փաստաբանը ձերբակալեր եւ քննութեան ենթարկեր է։ Յայտնի չէ տակաւին թէ Խրիսթօ ի՞նչ պարագայից մէջ վիրաւորուած է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն 31 յուլիս.

Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեկշիռը՝ նախորդ շաբթուան հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ՝ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կուտայ.

Պատրաստ մետաղադրամ — նուազումն — անգլ. ոսկի	194,000
Պանքնօթք ի պահեստի — նուազումն — անգլ. ոսկի	480,000
Փոխանակագիրք եւ այլ թղթեր — նուազումն — անգլ. ոսկի	88,000
Պահեստի դրամոց համեմատութիւնն յանձնառութեանց հետ—	44 1/4 %

Մարսիլիա 31 յուլիս, երեկոյ

Այսօր 10 հոգի մեռան քոլերայէն։

Թուլոն 31 յուլիս, երեկոյ

Այսօր 5 հոգի մեռան քոլերայէն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 20 Յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110 3/4
3 » » » (վճռկնկն)	110
3 » Բարիզի » (պանքայի)	22 85
3 » » » (վճռկնկն)	22 92 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	դհկն.	8 34
Պօրսայէն գոցուելէն վերջը	»	8 34
Երէկ Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8 33 1/2
Բարձրագոյն գին	»	8 33 1/2
Նուազագոյն	»	8 33 1/2
Կէս օրին	»	8 33
Փոխառութիւն 1863	ֆր.	57
» 1865	»	50
» 1869	»	45
» 1873	»	40
Պօն տիւ Թրէզօր	Անգլ. Լիր.	17 25
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	43 50
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	365
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի	»	81

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԱՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լիր.	3 25
Քրէտի ժէնէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լիր.	6 33
Պանք տը Գօնս	»	5 20
Սօս. Շանժ է վալէօր	Օսմ. Լիր.	3 26
Թրամուէյ	» »	292 1/2
Իւնիֆիէ Եգիպտական		65 35
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		65 30
Գիշերը գործ չեղաւ		— —
Այս առտու բացուեցաւ		65 30
Կէս օրին նոյն գին		65 25

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 28
Անգլիական ոսկի	»	110 7
Քրիմէց	»	51 15
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 8
Ռուսկի թղթադրամ	»	9
» արծաթ	»	89 25
Ֆիօրին	»	9 1
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 8
Հինգնոց	»	102 10
Մէթալիք	»	100
Պղինձ	»	800
Թղթադրամ	»	2800
Վեցնոց	»	103

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 31 Յուլիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	100 13/16
Օսմ. » բացուեցաւ	8 1/16
» » գոցուեցաւ	8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 1/4
» » 1869	9 1/4
» » 1871	65 3/4
» » 1872	17 1/2
» » 1873	8 1/4
Փոխառութիւն 1877	77 3/4
Պանք Օթօման	13 7/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	90 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	59 1/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	82 5/8
Տայրա Սանիէ	58 1/2
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	82
Հունգարական պարտաթուղթ 1877	101 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	— —

Վիեննա, 31 Յուլիս ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 85
Օսմանեան երկաթուղի	20 70

Բարիզ, 31 Յուլիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց	108 06 1/4
» » 3 % բաց	77 27 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	8 05
» » գոցու. (գ. կ.)	8 05
Օսմանեան փոխառութիւն 1863	—
» » 1865	51
» » 1869	45
» » 1873	41
Օսմանեան երկաթուղի	44
» Րէժիի բաժնեթուղթք	520
Պանք Օթօման	601 25
Գրէտի Լիօնէ	559 37 1/2
» Ֆօնսիէ	1280
Բաժնետոմս Լիօնի (գուբ. կոր.)	1222 50
Սուէզի ջրանցք	1880
Ռուսական 5 % 1877ի	96 1/4
Իտալական Ռանթ (բարձրացած)	94 65
Արեւելեան Ռուս. (Ռիւս Օրիան.)	—
Եգիպտական միացեալ գոց (իջած)	238 75
Սպանիական (արտաքին)	59
Բրիօրիթէ Թիւրք	372 50
5 % Հելլենական	345
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 15

ՄԵՏԷՕՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

1 Օգոստոս (Ն. Տ.)

	ժ. վ.
Ծագումն Արեգական (Աւերեւոյթ)	4 58
Մուտք » »	7 13
Կէս օր (Միջին ժամով) 12	6 3
Կէս օր (ժամ բստ Տաճկաց)	4 40
Ծագումն Լուսնի (Աւերեւոյթ) Ե.	3 20
Մուտք » » Երեկոյ Ե.	—
Երեւումն Լուսնի Ա. Ք. Յուլիս	
Առաւօտեան ժամը 8ին	
Ծանրաչափ (Ծովու երես)	761 4
Ջերմաչափ	22 7
Նուազագոյն աստիճան	19 3
Բարձրագոյն » իրիկուան	29 6
Խոնաւութիւն %	69
Բարձրութիւն անձրեւի 24 ժամու միջոցին	10
Հաղարորդամեղը	0

Ուղղութիւն հողմոյ հիւսիս չափաւոր։

ՅՈՒԼԻՍ 31 ԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը տկար կերպով իջած է Միջերկրականի վրայ, ուր հովը փոփոխական է. հիւսիսային տկար հով յԱդրիական եւ գրեթէ հանդարտ յԱրշիպեղագոս եւ ի Տարտանել. հարաւային տկար հով յՕտեսա։

Բարեխառնութիւնը բաղդատաբար միշտ իջած կը մնայ յՆերոպա եւ 15 աստիճան է ի Վիեննա, 16 ի Բեդրպուրկ, 17 ի Բարիզ, 23 յՕտեսա, եւ 27 ի Պերութ,

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԻԱՑԵԱԼ-ՆԱՀԱՆԳԱՑ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ 1776-1884

Պօստոն, Յուլիս 7, 1884

Տարւոյ մէջ կան այնպիսի օրեր յորս արեւը կարծես թէ սովորականէն տարբեր կերպով կը ծագէ այլ եւ այլ ժողովրդոց եւ ազգաց համար։ Այսպիսի օրեր գտցես օդին մէջ կայ մի այնպիսի տարր, որ ընդհանուր ուրախութիւն եւ խանդ կը ներշնչէ այս ու այն ժողովրդեան ամէն հասակէ եւ սեռէ անհատներուն, եւ հայրենասիրութեան անդիմադրելի հոսանք մը սրտէ ի սիրտ անցնելով կուտայ մարդոց ցնծալ ու բերկրիլ, երգել ու նուագել, պարել եւ կայտռել։ Այսպիսի օրեր են Թուրքիոյ, մանաւանդ Պոլսոյ Հայոց համար Մայիս ամսոյ 24րդ օրը, Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգաց ազատ քաղաքացւոց համար Յուլիսի 4րդ օրը, եւ Գաղղիացւոց համար Յուլիսի 14րդ օրը։

Յուլիսի չորրորդ օրն է Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգաց պատմութեան մէջ այն նշանաւոր օրը, յորում այս մեծ Հանրապետութեան անկախութիւնն հրատարակուեցաւ հանդիսաւոր կերպով։ 1776ին, Յուլիսի չորրորդ օրը, երեսփոխանք Միացեալ Գաղթականութեանց Ամերիկայի յընդհանուր ժողով գումարեալ յայտարարեցին թէ «Այս Միացեալ Գաղթականութիւնք են, եւ իրաւամբ պարտին ըլլալ, ազատ եւ անկախ նահանգներ, թէ սոքա ազատեալ են ամենայն հպատակութենէ Բրիտանական Թագին, եւ թէ ամենայն քաղաքական կապ այս Գաղթականութեանց եւ Մեծին Բրիտանիոյ պետութեան մէջտեղ՝ բոլորովին խզուած է, եւ պարտի խզուիլ, եւ թէ սոքա իբրեւ ազատ եւ անկախ նահանգներ ունին կատարեալ իշխանութիւն պատերազմ ընելու, խաղաղութիւն կնքելու, դաշնակցութիւններ կազմելու, վաճառականական յարաբերութիւններ հաստատելու եւ ընելու այլ ամէն գործեր եւ բաներ, զորս իրաւամբ կրնան ընել անկախ նահանգներ։ Եւ մեք պաշտպանելու համար այս յայտարարութիւն հաստատուն յուսով ի պաշտպանութիւն աստուածային Նախախնամութեան՝ կ'ուխտենք դնել միմեանց վրայ մեր կեանքը, մեր ինչքը եւ մեր նուիրական պատիւը»։

Ասոնք են վերջին խօսքերն այն մեծ յայտարարութեան որ որոշեց Միացեալ-Նահանգաց բախտն, եւ այս մեծ դէպքին տարեդարձն է զոր Ամերիկացիք մեծահանդէս կը տօնեն ամէն տարի Յուլիս ամսոյ չորրորդ օրն, զոր կը կոչեն Յուլիսի ֆո- [illegible] օրը։ Այսօր Միացեալ-Նահանգաց մէկ ծայրէն միւս ծայրը, Ատլանտեան Ովկիանոսէն մինչեւ Խաղաղական Ովկիանոս ընդհանուր ցնծութեան եւ ուրախութեան օր է։ Ամերիկացւոց հայրենասիրական եռանդը թէեւ միշտ վառ է, բայց իւր ամենաբարձր աստիճանին կը հասնի Յուլիսի երրորդ երեկոյէն մինչեւ Յուլիսի չորրորդ աւուր կէս գիշերը, եւ այն ատեն ո՛չ մի բան կրնայ զսպել այս եռանդն, ինչպէս չէ կարելի արգելուլ Ովկիանի ջուրերը բարձրանալէ մակընթացութեան ատեն։

Յուլիսի երրորդ երեկոյին Պոստոնի փողոցներուն մէջ սովորականէն տարբեր կենդանութիւն մը կը նշմարուէր։ Փոքր տղայք փոքրիկ զինուորական խումբեր կազմելով անդին ասդին կը պտտէին եւ կ'երգէին այն հայրենասիրական երգը զոր գրեթէ ամէն Ամերիկացի գիտէ, եւ որ, մանաւանդ Յուլիսի չորսի տօներուն մասնաւոր եռանդով կ'երգուի եւ կը թրթռացնէ Ամերիկացւոց սիրտը. տուները աստղազարդ դրօշներով եւ տեղ տեղ ծաղիկներով զարդարուիլ սկսած էին, եւ ամէն դէմք ուրախութեամբ կը փայլէր։ Հրային փամփուշտներ կ'արձակուէին օդը տասնեակներով, ատրճանակներ եւ հրացաններ կը պայթէին, եւ տեսակ տեսակ գոյներով պայծառ լոյսեր կը վառուէին։

Այս քաղաքին մէջ, որ սովորական օրեր իսկ գիշերները կազի եւ ելեկտրական լոյսերով իբրեւ ցերեկ կը լուսաւորուի, հանդիսաւոր օրեր կանթեղներով եւ լապտերներով ճրագալոյց ընելու հարկ չկայ. պայծառութիւնն աւելցնելու համար կը բաւէ ելեկտրական լամբերուն թիւը քանի մը տասնեակ աւելցնել։ Յուլիսի չորսի նախընթաց օրն այն ամէն Ամերիկացիք, որ անպակասելի [illegible] չէին արգիլուէր, կը ջանան լեռներ եւ ձորեր, դաշտեր, գետեր եւ երբեմն ծովեր իսկ կտրելով դառնալ իրենց հայրենի տունն, ու իրենց ծնողաց ու սիրելեաց հետ տօնել երկրին անկախութեան մեծ տարեդարձը։ Հինգ տարեկան մանկիկէն սկսեալ մինչեւ եօթանասուն տարեկան ծերունին, անկախութեան յայտարարութեան ստորագրողաց եւ այս երկրին [illegible] որդիք եւ թոռունք, որ հազիւ քսան տարի հետէ ազատութեան արեւն տեսած են, վերջապէս ամէն աստիճանէ, ամէն գոյնէ, ամէն կրօնքէ եւ ամէն կուսակցութենէ այր եւ կանայք արտասովոր կարգի ցնծութիւն մ'ունին այսօր, կ'երգեն եւ կ'ուրախանան ի հանդէս [illegible] տարեդարձին անկախութեան։ Սեւամորթներու ուրախութիւնն աւելի ակներեւ է։ Ասոնք խմբովին կը քալեն փողոցներն իբրեւ ազատ քաղաքացիներ, եւ իբրեւ հաւասարք իրենց նախկին տէրանց ու տիրուհեաց՝ որոց իշխանութեան լուծը այլ եւս ճնշած չէ իրենց պարանոցներուն վրայ։ [illegible] հրային փամփուշտ զոր ուրախութեամբ կը վառէ, եւ երկինք երեւէն յերկիր թօթափել աստղերու մէջ կը կարծէ տեսնել եւ ողջունել իւր ազատութեան աստղը։

Կառավարութիւնն արգիլած է հրացան պայթել եւ հրային փամփուշտներ արձակել, բայց այսպիսի օրեր կառավարութիւնն ալ բաւական զօրութիւն չունի իւր արգելքն ի գործ դնելու եւ հրամանները յարգել տալու, այնչափ մեծ է ժողովրդեան խանդն ու եռանդը։ Ոստիկանք մեղմ յանդիմանութիւններով միայն կը բաւականանան, եւ ի սրտէ մասնակից են իրենց հայրենակից ազգակցաց ուրախութեան։ Այսպէս [illegible] հրախաղութիւններ եւ զուարճութիւններ Յուլիսի երեքի գիշերը մինչեւ առաւօտ շարունակեցին, եւ երբ արեւն սկսաւ ոսկեզօծել իւր [illegible] ճառագայթներն, [illegible] լոյսեր ու հրավառներ դադրեցան։

Յուլիսի չորսին պայծառ առաւօտուն եկեղեցեաց զանգակներն սկսան հնչել եւ թնդանօթներն որոտալ ու գոռալ։ Պայծառ արեւ, գեղեցիկ օդ եւ արեւելեան զովիկ հով կ'աւետէին փառաւոր օր։ Այր եւ կանայք, տղայք եւ աղջիկներ [illegible] եւ հանդիսաւոր օրերու յատուկ հագուստներ հագնելով կ'սկսին տուներէն դուրս ելնել երթալու համար մին այն հանդիսավայրերէն ուր հազարուրք կը ժողովին ընդհանրապէս այսպիսի օրեր։

Բոլոր պաշտօնատուները, գործարաններն եւ խանութները գոց են։ Թատրոններէն եւ զբօսարաններէն ոմանք միայն բաց են, հանդէսներ եւ տղայոց ձրի ներկայացումներ տալու համար։ Պաշտօնական հանդէս եւ արարողութիւնք կատարուեցան Պոստոնի Թատրոնն, որ այս քաղաքին մեծագոյն թատրոնն է, եւ ուր կը նուագէր 66 ընտիր նուագածուաց խումբ մը։ Հոն աղօթք եւ ատենաբանութիւն եղան, եւ անկախութեան յայտարարութիւնն՝ ըստ սովորութեան՝ կարդացուեցաւ բուռն ծափահարութեամբ։

Քաղաքին ծախքով քսան տարբեր տեղեր թատերական, ղաւեշտական, նուագերգական եւ մոգական ներկայացումներ եղան ի զբօսանս դպրոցաց երկսեռ մանկանց, որոնք իրենց մատաղ հասակէն կ'սկսին սորվիլ իրենց նախնեաց դիւցազնական գործերը, սիրել ազգն ու հայրենիքը, եւ ըլլալ Անկախութեան դիւցազանց արժանի որդիք։ Հաճելի եւ ինձ համար սրտաշարժ էր տեսնել գեղեցիկ հագուած չքնաղ տղայոց եւ աղջկանց խումբ խումբ եւ զուարճութեամբ դիմելն դէպ զբօսանաց տեղերը։

Ոչ միայն տղայոց եւ աղջկանց համար, այլ եւ չափահաս արանց եւ կանանց համար տեսակ տեսակ խաղեր եւ զուարճութիւններ պատրաստուած էին ցամաքի եւ ջուրի վրայ, նոյն իսկ օդին մէջ։ Տեղ մը Չարլս գետին վրայ 12-15 քաջ լողացող երիտասարդք ըրին լողարշաւ, որ դժուարին մրցում մ'էր որոշեալ ժամանակի մէջ լողալու սաչափ տեղ եւ ամենայն արագութեամբ։ Քանի մը տեղեր եղան նաւարշաւներ, գնդախաղ (Թօփ) որ Ամերիկացւոց շատ սիրելի խաղ է, եւ ուրիշ տեսակ տեսակ մրցումներ եւ խաղեր։

Պոստոնի ամէն կողմի բնակչաց համար զբօսանք եւ զուարճութիւն պակաս չէին, սակայն գլխաւոր հանդիսավայրն էր Գօմըն կոչուած պարտէզն, որ այս քաղաքին հասարակաց պարտէզն է։ Բուն հասարակաց պարտէզն երկու մասի կը բաժնուի Գօմըն եւ Բըպլիք Կարտըն անուններով, որոց երկուքին տարածութիւնն աւելի քան 200 արտավար, եւ այս երկու պարտէզք իրարմէ կը բաժնուին ճամբով մը որ երկուքին մէջտեղէն կ'անցնի։ Գօմըն աւելի ընդարձակ է քան Բըպլիք Կարտըն, բայց այս վերջինս աւելի գեղեցիկ է, եւ զարդարուած է բազմատեսակ ընտիր ծաղիկներով, քանի մը գեղեցիկ արձաններով, եւ լճակով մը որոյ վրայ կը նաւարկեն տղայք եւ կանայք կարապաձեւ գեղեցիկ նաւակներով։ Թէ՛ Գօմըն եւ թէ՛ Բըպլիք Կարտըն մէջ կան շատ աղբիւրներ, ուր կ'երթան ծարաւ մարդիկ իրենց պապակն անցնելու, բաւական թուով նստարաններ ուր ընդ հովանեաւ ծառոց կը հանգչին մարդիկ վայելելով գեղեցիկ տեսարանն որ կը պարզուի իրենց աչաց առջեւ մշտադալար եւ ծաղկազարդ։ Գօմըն այլ եւ այլ մասերէն արանց եւ կանանց, երիտասարդաց եւ օրիորդաց, մանկանց եւ ծերոց հեղեղներ կը հոսէին ներս։ Յուլիսի չորսին Գօմըն փոքր ի շատէ կը նմանէր Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին պարտէզին՝ Հայոց Սահմանադրութեան տարեդարձի օրը։ [illegible] Ըմպելիք, ըմպելիք եւ ծխելիք վաճառողներ ցրուած էին ամէն կողմ, եւ օդը կը թնդացունէին իրենց բարձր ձայներով։ Բազմաթիւ վրաններու մէջ տեսակ տեսակ խաղեր եւ ներկայացումներ կ'ըլլային՝ ինչպէս կ'ըլլան Պոլսոյ մէջ ալ տօնավաճառներուն, եւ ձեռնածուական մարդիկ վրաններու դուռը կենալով բարձրաձայն կը քարոզէին ժողովրդեան իրենց [illegible] արուեստներն եւ կը խոստանային 10-20 սենթով ցուցնել մարդոց այնպիսի բաներ զորս նոքա տեսած չէին իրենց կեանց մէջ (*)։ Կային խաղցանոցներ, [illegible] նուագողներ, երգողներ, պարողներ, թմբուկներ եւ փողեր ալ պակաս չէին։ Տեսայ 15-17 տարեկան աղջիկներ եւ տղայներ, որք փոքրիկ ձիերու կամ աւանակներու վրայ նստելով դառնալէ մեծ հաճոյք կը զգային։

Դիտողութեան արժանի կէտը սա է որ այսչափ անհուն բազմութեան մէջ, որ ըստ ոմանց 70-80 հազար հոգիէ կը բաղկանար, մեծ անկարգութիւն, կռիւ կամ գինեմոլութիւն չտեսնուեցաւ։ Հազարաւոր մարդիկ հանդարտութեամբ եւ քաղաքավարութեամբ կը նստէին, կը քալէին, կը խօսէին եւ ոմանք կ'երգէին առանց վնաս կամ նեղութիւն տալու այլոց։ Հոս չէր տեսնուեր նաեւ զգեստներու, սովորութեանց եւ [illegible] այն այլազանութիւնն՝ որ Կ. Պոլսոյ յատուկ է։ Գօմըն մէջ կային աշխարհի չորս կողմէն մարդիկ, բայց ամէնքն ալ հագած էին նոյնաձեւ զգեստ, եւ ամէնքը կը յարգէին երկրին սովորութիւնները։ Իռլանտացիք եւ Նորուեկիացիք ոմանք կը պարէին իրենց ազգային պարերն առանց մեծ [illegible]։

Գօմըն մէկ ծայրը մեծ վրանի մը տակ երգի եւ յորդորանաց ժողով կ'ընէին գինեհասութեան ընդդիմութեան մ'անդամք, որք այսպիսի առիթներ ձեռքէ չեն փախցըներ համոզելու եւ յորդորելու զմարդիկ որ հեռանան ոգելից ըմպելեաց գործածութենէ, եւ երբեմն ասոնց ջանքերը կը պսակուին յաջողութեամբ։ Իմ ուշադրութիւնս աւելի գրաւեցին [illegible] արշաւն եւ օդապարիկին համբարձումը։ Պայսիքլ կը կոչուի այն գործին որ կը բաղկանայ երկու անիւէ, մին մեծ եւ միւսը փոքր։ Մեծ անուոյն վրայ նստելով մարդ ոտքերով կը դարձնէ անիւն, եւ կը խաղայ յառաջ որպէս թէ հեծեալ ի ձի կամ ի կառս։ Հինգ կարգի անիւոյ մրցումներ եղան այս առթիւ. Իւրաքանչիւր կարգի մրցողք այն գործիոյ արշաւեցին մէկ մղոնէն մինչեւ հինգ մղոն տեղ անընդհատ եւ ամենայն արագութեամբ, եւ յաջողակներն ընդունեցան ոսկի եւ արծաթ մետալներ եւ դրամական պարգեւներ։ Զարմանալի էր այս արշաւը. անիւներն արագ արագ կը դառնային երիտասարդաց ոտքերուն տակ, կ'ընթանային սրարշաւ ձիերու նման, եւ երիտասարդք չէին յոգներ այնչափ արագութեամբ եւ այնչափ երկար ատեն շարժելէ իրենց ոտքերը։ Հազարաւոր մարդիկ կը դիտէին այս արշաւն, եւ նուագածուաց խումբ մը եռանդուն նուագով կ'ոգեւորէր մրցող երիտասարդները։ Հինգ կարգի երիտասարդաց մրցումը տեւեց իբր երկու ժամ։

Երբ Պայսիքլի արշաւը լմնցաւ, գրեթէ 80 հազար մարդոց աչուըները դարձած էին մէկ կէտի մը։ Ամէնքն անհամբեր կը սպասէին օդապարիկին համբարձման։ Այս օդապարիկը կը կոչուէր Սէթի օֆ Պօստըն, այսինքն Պոստոն քաղաք, եւ զայն պատրաստած էր Բրոֆէսոր Ալլէն, որ քանի մը ժամէ հետէ կ'աշխատէր ուռեցնելու եւ կազով լեցնելու զանգը։ Կէս օրէն ետքը ժամը 4էն առաջ ամէն բան պատրաստ էր։ Երեք անձինք մտան օդանաւակին մէջ, եւ ժամը 4էն 7 վայրկեան առաջ կտրուեցան չուաններն՝ որք օդապարիկը կապած էին գետնին։ Օդապարիկն արագ արագ բարձրացաւ, եւ օդ ելնելէն իբր 15 վայրկեան ետքը դեռ կը տեսնուէր, եւ վերջին անգամ երեւեցաւ իբր հասարակ գնդակ։ Օդապարիկը գնաց օդին մէջ հիւսիսային արեւմտեան ուղղութեամբ եւ ժամը 6. 15ին ողջ եւ անվնաս իջաւ ցամաք ի Գարլայց որ իբր 20 մղոն հեռի է ցամաքէն։

Գօմընի բոլոր աղբիւրներուն շուրջը վրաններ դրուած էին քաղաքապետութեան կողմանէ, եւ այն վրաններէն սառի ջուր կը տրուէր հանդիսականաց։ Այսպէս տեսակ տեսակ խաղերով եւ զբօսանքներով անցաւ ժամանակն մինչեւ երեկոյեան ժամը 6, երբ ամէն մարդ սկսաւ տուն երթալ ընթրելու։ Ընթրիքէն անմիջապէս ետքը դարձեալ անհամար բազմութիւն խռնեցաւ ի Գօմըն։ Ժամը 8ին նուագածուաց խումբն սկսաւ նուագել, եւ քիչ ետքը տեղի ունեցան պաշտօնական հրախաղութիւնք։ Իբր կէս ժամ շարունակ արձակուեցան տեսակ տեսակ հրային փամփուշտներ՝ որոց ոմանք պայթելով օդին մէջ գունագեղ աստղեր, այլք ոսկւոյ տարափներ, ուրիշներ ոսկեգոյն խաղողոյ ողկոյզներ եւ միւսք ծաղկի փունջեր կը թօթափէին յերկիր։ Քանի մը մեծ տախտակամածներու վրայ այնպիսի ձեւով շարուած էին փամփուշտներ, որ երբ կրակ տրուեցաւ անոնց, տախտակամածներէն երկուքն ծաղկազարդ [illegible] երեւոյթն առին, եւ մեծագոյն տախտակամածի մը փամփուշտներն երբ բռնկեցան, ներկայացուցին Միացեալ-Նահանգաց երկու դրօշներ [illegible] աստղազարդ եւ շերտաւոր, եւ գինանշանն երկու դրօշներու մէջտեղ։ Հրախաղութիւնք տեւեցին մինչեւ ժամ 8. 45, եւ այնուհետեւ հանդիսականք սկսան ցրուիլ օրուան քաղցր յիշատակը տանելով իրենց հետ։ Ժամը 9ին անձրեւ տեղալ սկսաւ, եւ անոնք որ փութացած չէին հասնելու դառնալ իրենց տուները, թրջեցան Յուլիս 4ի գիշերուան անձրեւով։

Ցաւալի կէտը սա է միայն որ հրացէն պայթուցիկներու անզգուշութեամբ տասնեակ մարդիկ թեթեւ եւ ծանր կերպով վիրաւորուեցան, եւ ոմանք իրենց կեանքն, այլք իրենց աչուըներէն մին, կամ ձեռք եւ կամ այլ մի անդամ կորուսին։ Ցաւալի է մանաւանդ որ Ամերիկայի պէս քաղաքակրթեալ երկրի, եւ Պոստոնի պէս լուսաւորեալ մի քաղաքի մէջ իսկ, որ նոր Աթէնք կը կոչուի, այսպիսի [illegible] ուրախութեամբ եւ չափազանց հայրենասիրութեամբ գինովցած ժողովուրդ սիրով կը վնասեն իրենց անձանց եւ ընկերաց։

* * *

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Բուն Միւսիւն Հայոց Լեհաստանի ընդ Եկեղեցւոյն Հռովմայ.

Բ.

Նախ յիշենք որ, Պիդուի Ցիշատակարանը հասնում է մինչեւ 1668 թուականի վերջը, Նիկոլ եպիսկոպոսի վերջին անգամ Հռոմի ուղեւորութեամբ, այնպէս որ պատմում է իսկապէս չորս տարուան ընդարձակ պատմութիւն։ Իսկ երկրորդ Ցիշատակարանի անծանօթ հեղինակը կարծես աչքի առաջ ունենալով Պիդուի այս գրուածքն աւելի համառօտ է անցնում նորա պատմած ժամանակը, որից յետոյ, այսինքն 1669 թուականի սկզբից յառաջ է տանում իւր պատմութիւնն անխափանաբար եւ հասցնում է մինչեւ 1676 թուականը։ Բայց երկու հեղինակներն էլ, իբրեւ ներածութիւն իրանց պատմութեան, համառօտիւ դնում են Հայ Եկեղեցւոյ պատմութիւնը, կաթողիկոսական վիճակների ողբալի վիճակն իրանց ժամանակ, Հայոց Եկեղեցւոյ այն դաւանութիւններն ու ծէսերը, որոնք տարբեր են լատինական եկեղեցւոյ մէջ եւ որոնք հերետիկոսութիւն են կոչում նոքա։ Սոցա մէջ են ի մէջի այլոց հետեւեալ հերետիկոսութիւնները։

Հռոմէական Եկեղեցւոյ գերիշխանութիւնը մերժում են Հայերն եւ քաւութեան թղթերը անպիտան բան են համարում։

Սրբոց քանդակեալ արձանները չեն պատւում, բայց միայն նկարած պատկերները։

Հաւատում են, թէ Երուսաղէմում Քրիստոսի գերեզմանի վերայ լոյս է իջնում Զատկի կիրակի օրը, եւն։—Այսպիսի հերետիկոսութիւններ Պիդուի համրում է 17 հատ. իսկ նոյնը կարեւոր հերետիկոսութիւններ հաշվում է 18, որոց վերայ ծանր խօսելու համար յիշենք մենք քանին։

Հայերը պահանջում են, որ նորընծայ քահանաները դեռ պատարագ չարած պատարագամատոյցը բերանացի գիտենան, ուստի յաճախ պատահում է, որ քահանաներն առանց պատարագամատոյցի են անում պատարագը։

Հայերը յաճախակի պահք են պահում, որոց պատճառն իսկ չգիտեն։ Պահոց օրերը ձուկ, ձէթ եւ գինի չեն գործածում, մինչեւ անգամ պատարագ էլ չեն անում, բայց ի շաբաթ եւ կիրակի օրերից։ Այսպէս վարվում են նոքա բոլոր Մեծ Պահոց օրերը։

Հայ եկեղեցականների եկամտի աղբիւրը կազմում են ժողովրդի կամաւոր տուրքերը, ժողովրդին հետ նոքա վարվում են քաղցրութեամբ եւ մեղմօրէն եւն։

Սորանից յետոյ երկու հեղինակները շատ համառօտ պատմում են Հայերի բնակութիւն հաստատելը Լեհաստանի այլեւայլ գաւառներում. իսկ Պիդու յիշում է նաեւ այն բոլոր քաղաքներն ու գիւղերը, ուր Հայ գաղթականաց եկեղեցիներ կային իւր ժամանակ, այսինքն Թաթարստանում (Կաֆա, Բախչիսարայ, Խրիմ եւն.) տասն եւ մէկ քաղաքներ ու գիւղեր, որոց մէջ հաշվում է 36 եկեղեցի եւ մի վանք (միմիայն Կաֆա կամ Թէոդոսիա քաղաքում 24 եկեղեցի), 40 քահանայ եւ մի առաջնորդ եպիսկոպոս, (միայն Կաֆայում 23 քահանայ)։ Վալախիայում Պիդու հաշվում է 13 եկեղեցի, մի վանք, 20 քահանայ եւ մի առաջնորդ եպիսկոպոս։ Լեհաստանում 8 քաղաք, (Կիեւ, Լուցկ, Կամենից, Նալովեց, Սնեատին, Ստանիսլաւով, Զամոստիէ եւ Իլվով կամ Լեմբերգ) Հայոց եկեղեցի ունէին, որոց մէջ նշանաւոր էր Իլվով, Լեհաստանի Հայոց կեդրոնն ու առաջնորդանիստ քաղաքը, երեք եկեղեցիով, մի մատուռով, 8 Հայ քահանայով՝ բաց ի արքեպիսկոպոսից եւ նորա փոխանորդ եպիսկոպոսից. Նշանաւոր էր նոյնպէս Կամենից քաղաքը, Հայոց երկրորդ կեդրոնը, որ իւր մէջ ունէր չորս եկեղեցի, իսկ շուրջը նոյնպէս չորս կամ հինգ հատ, որոց Լատինացիք տիրեցին։ Կային այստեղ եօթը Հայ քահանայ եւ մի կուսանաց վանք տասներկու կոյսերով։ Լեհաստանի մէջ երկրորդ հեղինակը հաշվում է քսան երեք քահանայ, երկու եպիսկոպոս եւ երեք հազար Հայ։

1623 թուին մեռաւ Լեհաստանի Հայոց արքեպիսկոպոսը (Մեսրովպ), եւ ժողովուրդը նորա յաջորդի ընտրութեան պատճառաւ երկպառակեցաւ։ Մի քանի տարի խռովութեան մէջ անցնելուց յետոյ՝ Իլվով եկաւ Մելքիսեդեկ կաթողիկոսը, եւ բոլոր ժողովրդի կամքին ու բողոքներին հակառակ եպիսկոպոս ձեռնադրեց Նիկոլ (Նիկողայոս) անունով մի յանդուգն ու անառակ կրօնաւոր 22 տարեկան, հրապուրուելով նորա առաջարկած մեծագին կաշառքներից, եւ նզովքի եւ բանադրանքի սպառնալիքով ժողովրդին բռնադատեց նրան ընդունիլ իբրեւ իրանց հոգեւոր առաջնորդ։ (1)

Ժողովուրդն անճարացած ընդունեց Նիկոլին, բայց սորա անառակութեան եւ կաշառների պատճառաւ շուտով սկսան այն կորստաբեր խռովութիւնները, որոնք մի քանի տասնեակ տարիներ երկպառակելուց յետոյ՝ վերջիվերջոյ կաթոլիկութեան դաւանելու հետեւանք ունեցան, կամ գոնէ այդ դարձը փութացրին։ Մովսէս կաթողիկոս լսելով Լեհահայոց տրտունջը՝ յուղարկեց իւր նուիրակ Խաչատուր վարդապետին, որպէսզի մի կերպով վերջ դնէ Նիկոլի անիրաւութիւններին։ Իսկ Նիկոլ երբոր տեսաւ, թէ չէ կարող իւր կողմը որսալ Խաչատուր վարդապետին, բայց սա ընդհակառակը կամենում է Հայոց դատաւորների հետ դատաստանի նստել եւ նրան դատել՝ կաթոլիկ Կարմելիտեան միաբանութեան փոխն դարձաւ եւ կաթոլիկութիւն ընդունեց, որպէս զի կաթոլիկների օգնութեամբ վարէ իւր եպիսկոպոսութիւնը. (1630 թուին. տես Առաքել, Գլ. ԾԵ)։

ՄԱՐԶՊԱՆ

---

(1) Մեծ. հրատարակիչը կարծես ջանք է անում նուազեցնել Մելքիսեդեկ կաթողիկոսի այս անարժան գործի խստութիւնը։ Նա պատմում է (Երես Ի—ԻԱ.) Էջմիածնի թշուառ վիճակին այն ժամանակ եւ Մուղալի (Էջմիածնի վերայ դրուած տարեկան 100 թումանի հարկի) ծանրութիւնը, որը վճարելու համար իսկ Մելքիսեդեկ թափառուած էր ամեն կողմ եւ նուէրներ հաւաքում. այս նպատակով եւս Լեհաստան եկաւ։ «Այսու պարագայիւ, գրում է հրատարակիչն, դէժ ըստ մասին [illegible] (Մելքիսեդեկի), որ համեցաւ ձեռնադրել զՆիկոլ յեպիսկոպոսութիւն Իլվովեցւոց ընդդէմ բողոքանաց ժողովրդեանն վասն առատ ընծայից Նիկոլին»։ Բայց գիտենալու է որ Մելքիսեդեկ իւրը կաշառքի միջոցով կաթողիկոսացաւ, խոստանալով վճարել տարեկան այն 100 թումանի մուղալն, որի տակ Էջմիածին հեծում էր տասն եւ մի տարի եւ որը աշխատանքներից եւ ջանքերից յետոյ հազիւ վերցաւ Մովսէս կաթողիկոսի օրերում։

Պատմութեան մի կարեւոր պայմանն էլ է անաչառ եւ խիստ լինել իւր քննադատութեան մէջ, բացատրել բոլոր հանգամանքները թէր ու դէմ, բայց չակնածել անձնաւորութիւններից կամ պարագաներից։ Այս կերպով Մելքիսեդեկ, որ Էջմիածնի կաթողիկոս լինելու համար Էջմիածնի նիւթական [illegible] ձեռքը եւ նորա աղքատութիւնը գրեթէ բոլորովին ոչնչացրեց, նա որ [illegible] նման, Պարսիկ գործակալներ [illegible], իբրեւ երկինքի [illegible] հաւաքում էր քաղաքից քաղաք եւ գիւղից գիւղ՝ եկեղեցական օրէնքների հակառակ ժողովուրդը հարստահարելու եւ կեղեքելու համար, նա որ կաշառակերութիւնը ծայրագոյն աստիճան հասցրեց եւ Հայաստան լցրեց անարժան եկեղեցականներով, վերջապէս նա, որ ոչ միայն իբրեւ կաթողիկոս անարժան եւ անպատիւ էր, բայց եւ իբրեւ սոսկ մարդ չկարողացաւ իւր պատիւը պահել, այսպիսի մէկը՝ լինի նա կաթողիկոս կամ ժամկոչ, մեր, յետնորդներիս բոլոր արհամարհանքին եւ խիստ քննադատութեանց է արժանի. եւ սորա վերջին [illegible], այսինքն կաշառքով Նիկոլին ձեռնադրելը ո՛չ միայն «դէժ ըստ մասին», այլ ամբողջապէս բացատրելու համար պէտք է միայն ասենք, թէ նա այս արար, որովհետեւ անպատրաստ, կաշառասէր եւ օրինազանց էր, որովհետեւ չունէր պատուոյ գաղափար, ոչ հեռատեսութիւն եւ ոչ ազգասիրութիւն, որովհետեւ չէր ճանաչում կաթողիկոսական բարձր աստիճանի վեհութիւնը, սրբութիւնը եւ պարտաւորութիւնները։

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ

Պատիւ ունիմք ծանուցանել արգոյ ազգայնոց թէ Կիլիկեան վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի հրապարակաւ յառաջիկայ կիւրակէ օր, 22 յուլիս, ժամը ճիշդ 7ին, Բուլկուր–Հիսար, Բարձր. Հայիմ փաշայի հովանուն պարտիզին մէջ ուր ազգային հանդէս մը կարգադրուած է արդէն Տեղւոյն Ս. Սանդուխտ եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ։

Վիճակահանութեան նիւթերն պարտիզին մէջ ի տես պիտի դրուին նոյն օրն։

Շահող տոմսակաց թիւերը պիտի հրատարակուին հետեւեալ օրն Ազգ. լրագրոց մէջ։

Ի դիմաց Հայոց Միաց. Ընկ.
Տնօրէն Ժողովոյ
Փ. Ատենադպիր Փ. Ատենապետ
Յակոբ Թաշճեան Համբարձում Պօղոսեան

Ռումելիի երկաթուղւոյ բաժնետոմսերուն 87րդ վիճակահանութեան արդիւնքը

Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.
1,895,031	600,000	303,140	3,000	650,582	1,000	1,719,487	1,000
436,140	60,000	771,691	»	1,295,075	»	957,805	»
1,259,243	20,000	996,724	»	1,687,942	»	377,047	»
1,648,915	»	718,142	»	1,208,730	»	622,120	»
1,537,211	6,000	645,658	»	1,671,155	»	738,511	»
1,537,213	»	1,746,258	»	473,260	»	1,185,929	»
473,257	»	622,119	»	896,592	»	844,190	»
98,757	»	957,803	»	507,128	»	758,032	»
844,189	»	504,536	»	1,206,216	»	1,648,913	»
1,155,338	»	1,155,337	1,000	645,656	»	608,776	»
1,443,357	3,000	416,933	»	1,822,299	»	1,390,604	»
495,599	»	713,828	»	98,760	»		»
962,224	»	738,513	»	194,588	»		»

400ական ֆրանք շահող թիւերու ցուցակը վաղը։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՍՄԱՅԼՍ
ԻՆՔՆՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

Թարգմանութիւն
Ս. ԽԷՄԼԷՔՃԵԱՆ

Ընթերցողաց աւելի դիւրամատչելի ընելու համար այս անգամ սոյն գրքին գինն տասն ղրուշի իջեցուած է թարգմանիչը։ Կը գտնուի ամէն հայ գրավաճառաց քով։ Բ. տպագրութիւն։

ԱԶԴ
ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Յուլիս 22ին՝ (Ը. Ց.) եթէ օդը ներէ՝ Շիրքէթի 32 թիւ շոգենաւն, իւր մէջ ունենալով երաժշտաց խումբ մը տնօ[illegible], ցերեկուան ժամ 6¾ին Ենիմահալլէէն Հէյպէլի և Մեծ-Կղզի պիտի երթայ Մէգարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Ենիքէօյ, Էմիրկեան, Ր. Հիսար, Պէպէք, Առնաւուտ գիւղ, Գուրուչէշմէ, Օրթագիւղ, Պէշիկթաշ, Դապաթաշ և Գատը գիւղ հանդիպելով։ Շոգենաւը գիշերուան ժամ 5ին Մեծ-Կղզիէն Ենիմահալլէ պիտի վերադառնայ նոյն նաւահանգիստներն հանդիպելով։

Նոյն օրը, Շիրքէթի 33 թիւ շոգենաւն իւր մէջ ունենալով Թուրք երաժշտաց խումբ մը, ցերեկուան ժամ 6½ին Ենի մահալլէէն Հէյպէլի և Մեծ–Կղզի պիտի երթայ, Մէգարպը., Պէօյիւքտ., Թրպիա., Պէյքոզ, Բաշչապաղչէ, Րիֆաթ փաշա, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ, Գուզկունճուգ, Իսկիւտար և կամուրջ հանդիպելով, և գիշերուան ժամ 5ին Մեծ կղզիէն Ենիմահալլէ պիտի վերադառնայ միեւնոյն նաւամատոյցներն հանդիպելով։

Այս երկու շոգենաւուց մէջ մասնաւոր Պիւֆէ կը գտնուի. միեւնոյն ատեն երաժշտք գեղեցիկ կտորներ պիտի նուագեն։ Շոգենաւք մեծ չքով պիտի լուսաւորուին։

Երթ ու դարձի տոմսակին գինն է 20 ղրշ. նաեւ այս տոմսերը զատ զատ կը վաճառուին ի գին 10 ղրշի։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
1884 Յուլիս 14|26

Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ, ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ ԱԿՌԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
Թիւ 1, Պահճէ–գափու, Կոստանդնուպոլիս

—o—

Դարուս ամենամեծ գիւտերէն մէկն է անտարակոյս ելեկտրական զօրութեան կիրառութիւնն յօգուտ մարդկային պիտոյից։ Անոնց մէջ թերեւս կարեւորագոյն է այն արդիւնքն զոր կը մատուցանէ նա գործնական բժշկութեան, յորոց մին է նաեւ ատամնաբուժութեան տուած նոր եւ հրաշալի օժանդակութիւնն։ Այն է ելեկտրական աքցանն, ճարտարարուեստ հնարք որով կ'անհետանան ամէն լաց և խուլթ, ցաւ կամ տագնապ որ ակռայ հանելու գործողութիւնն այնքան դժուարամերձ կ'ընէին հասարակաց։ Այսուհետեւ շնորհիւ ելեկտրական գործիքին, ակռայ հանելն դիւրամատոյց կ'ընծայուի փափկագոյն մարդոց իսկ, յորոց յական թօթափել անզգայաբար կ'ելլեն ատամունք, առանց որ և է փոքրագոյն ցաւ մը պատճառելու։ Ելեկտրական ատամնահանութիւնն դեռ հազիւ երեւեալ յԱմերիկա, արդէն իսկ տարածուեալ է մարդկային ազգիս մեծ ծառայութիւն մատուցանելու. որոյ ի մասնակցութիւն կը հրաւիրէ Ս. Խաչատուրեան իւր բազմաթիւ յաճախորդքն, ինչպէս նաեւ զամէն տառապեալս ատամնախօթութեամբ։ Փորձը կրնայ ապացուցանել թէ այս նոր եղանակաւ կարելի է ոչ միայն առանց ցաւի հանել ակռայն, այլեւ ոչ նուազ պիտանացու է, ելեկտրական զօրութեան ազդեցութեամբ առաւել եւս կը բարւոքի մնացեալ ակռաներուն առողջական վիճակն։

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՕՐԼԻՒՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ –Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան - Պ. Ժ. Վ. Ուիթալ, Եօրկիատիս խան, Պահչէ–գափու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Ալէքսիատի խան, Թ. 15։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
—
ԴԵՂԱՐԱՆ
Պ. ԵՒ Հ. ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառութեան եւ դեղագործութեան զբաղելով հասարակութիւնը գոհացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլալնիս յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց և բոլոր հասարակութեան։ Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ըլլալու համար, դեղարան մը բանալ փափաքելով, չատասրիներէ ի վեր ամենուն ծանօթ Պոլսոյ Ենի–Ճամի փողոցի 26 թիւ մթերանոցէն զատ՝ նոյնպէս Կ. Պոլիս կամուրջին դիմացը 77 թիւ «Պ. եւ Հ. Քիւչիւքեան եղբարք» անուամբ դեղարան եւ մթերանոց տեփօզիթօ) մ'ալ բացած ենք, ուր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու պանապան դեղերը, մեծ խնամով շինուած, եւ ամենէն ընտիր տեսակները կը գտնուին։ Ասոնցմէ զատ ամէն տեսակ գործածուած պանապան տեսակ գինի, աղնիւ ձկան իւղ, Նօրվէճիօյ շօբօլա, քօնեաք եւ ուրիշ ըմպելիք միշտ կը գտնուին։ Եկած դեղագիրք խոհեմ թարմ դեղերով, և մեծ խնամով կը պատրաստուին։ Ասոնցմէ զատ դեղարանին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ որոշուած ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցիլ ուզող անձինք, մեր դեղարանը գալով, ամէն կերպով օգուտ կը տեսնեն։

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆ
—
ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ա. ԹԻԹՕՍ

ԴԵՂԱՐԱՆ ԵՒ ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 192—194

ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ.— Կեդրոնատեղի Սիւլֆաթ տը Քինինի, Հանքային ջրոյ, Քաուչուքէ գործիքներու, [illegible] ներարկիչ գործեաց (չէրինկա), Լիմթէրի դեղերու, եւայլն, եւայլն։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ.— Մայրաքաղաքիս ամենէն նշանաւոր բժիշկներն ամեն օր Դեղարանս կը գտնուին հիւանդներ դարմանելու. մասնաւորապէս Տ. Բանաւօթիս ժամ 10էն մինչեւ կէս օր և Տ. Խօթիպուլ ժամ 1էն մինչեւ 3։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ
ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

677 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱՅԻ 677
ԳՈՒԼԷ–ԳԱԲՈՒ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՔ

Փոքր [illegible] լուսանկարէ վայրկենական կերպով կը հանուին

Տեսարանք Կ. Պոլսոյ
Արեւելեան հանդերձից պատկերներ
Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթեր
Գիները խիստ դիւրամատչելի են։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

20 Ֆնք. 95 ՂՇ.

ԺԱՄԱԳՈՐԾ
Գ. Է. ՍԻԼՎԱՃԵԱՆ

95 ՂՇ Ֆր. 20 Ֆրնք.

ՄԱՀՄՈՒՏ–ՓԱՇԱՅԻ ԳԼՈՒԽ ԹԻՒ 244

Իւր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Արգոյ Հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ այս անգամ Բարիզու ամենէն նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ պատրաստել տուած է նշանակեալ գնով նմանը ցարդ չտեսնուած կոթէն լարուող և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ որոց 20 տարի կանոնաւոր բանիլն կերաշխաւորէ, եթէ տարին անգամ մը միայն իւղոտուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՏԻՎԻՑԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Ֆայում շոգենաւն, նաւապետ Բէրէյրա, պիտի մեկնի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Յուլիս 30, ժամը 4½ին

Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով։

Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները։ Ուղեւորութիւնը կը տեւէ 4 ու կէս օր։

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ Սուլթան Խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վօյվօտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտին խան։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան։ Սենեկապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սպասին։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի։ Առաջին առաւօտեան տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւին հանդիպած ո և է նաւահանգիստ ելնելով, օրերով ժամանակ անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն։ Առ նուազն երեք անդամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ %ին 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը։ Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է։ Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են։

Ծանօթ. — Խտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամէն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպու, Ճիտտէ և Սուաքիմ, և տասնեհինգ օրն անգամ մը Մասաուա, Հօտէյտա և Ադէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պէրպէրա և Ադէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ 26 Մայիս (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60	62	64	66
	ԱՌԱՒՕՏ												ԻՐԻԿՈՒՆ												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 19	1 49	2 21	2 58	3 27	4 03	4 34	5 10	5 39	6 12	6 32	7 —	7 31
Գում–գափու	6 28	7 —	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 —	2 —	2 32	3 9	3 38	4 14	4 45	5 21	5 50	6 23	6 42	7 11	7 41
Ենի–գափու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 3	2 4	2 36	3 13	3 42	4 18	4 49	5 25	5 54	6 28	...	7 15	7 46
Տաւուտ փաշա	...	...	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 6	2 7	2 39	...	3 45	...	4 52	...	5 57	6 31	...	7 18	7 49
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 11	2 12	2 44	3 19	3 50	4 24	4 57	5 31	6 2	6 36	...	7 23	7 54
Եէտի–գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	...	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 14	2 17	2 47	3 24	3 53	4 30	5 —	5 37	6 5	6 39	6 52	7 26	7 59
Մաքրիգիւղ	6 48	7 23	8 —	8 24	8 33	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 29	...	3 36	...	4 42	...	5 49	...	...	7 6	...	8 10
Այ–Ստեֆանոս	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 39	...	3 46	...	4 52	...	5 59	...	...	7 18	...	...
Քիւչիւք–Չէքմէճէ	...	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 27	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	4	67	
	ԱՌԱՒՕՏ												ԻՐԻԿՈՒՆ												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք–Չէքմէճէ	...	...	7 1	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...	...
Այ–Ստեֆանոս	...	...	7 12	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	...	1 51	...	2 58	...	4 4	...	5 11	...	6 27	6 51	...	...
Մաքրիգիւղ	6 —	6 55	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	...	2 3	...	3 9	...	4 15	...	5 22	...	6 38	7 05	...	...
Եէտի–գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	1 15	1 44	2 16	2 52	3 22	3 58	4 29	5 05	5 36	6 12	6 53	7 26	7 58	...
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	1 19	1 48	2 20	2 56	3 26	4 2	4 33	5 09	5 40	...	6 57	...	8 02	...
Տաւուտ փաշա	6 22	7 17	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	1 24	1 53	2 25	3 02	3 31	4 07	4 38	5 14	...	...	7 2	...	8 07	...
Ենի–գափու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 27	1 56	2 28	3 05	3 31	4 10	4 41	5 17	5 46	...	7 5	...	8 10	...
Գում–գափու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 14	10 29	11 29	12 01	1 32	2 01	2 33	3 10	3 39	4 15	4 46	5 22	5 51	6 22	7 10	7 40	8 15	...
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 03	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 41	2 10	2 42	3 19	3 48	4 24	4 55	5 31	6 —	6 31	7 20	7 50	8 24	...

1. Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ։
2. Ուրբաթ և կիրակի օրերը 26 թիւ կառախումբն մինչեւ Քիւչիւք—Չէքմէճէ պիտի երթայ Ֆլօրիա հանդիպելով. Այ—Ստեֆանոսէն պիտի մեկնի երեկոյեան ժամ 2. 40ին և Քիւչիւք—Չէքմէճէէն պիտի վերադառնայ ժամ 4. 55ին Այ—Ստեֆանոս երթալու համար, ուր 61 թիւ կառախմբին հետ պիտի հաղորդակցի։—Ուրբաթ և կիրակի օրերը 20 թիւ կառախումբ մը Ֆլօրիա պիտի հանդիպի։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլէ, Մէտիտէրանէ և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒՔ
—

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքս
Արարատ	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ռուիթս
Մասէտոնիա	3,500	Մորչ
Ռումէլիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Մասէտոնիա շոգենաւն յուլիս 28ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Այս շոգենաւք [illegible] ճամբորդներ ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գիներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱՐՋ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիայի և Բիրէի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամէն տասն և հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ուղեւոր և ապրանք ուղեւորութեան

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լը Մէզ։

Նաւաքսէրի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՒՈԹԼ ԲԼՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՑ

Պահչէ—գափու Թահթալ գալէ Թիւ 59
[illegible] դէմ առ դէմ [illegible]

Մելքոն էֆ. Տէօքմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ, որպիսիք են, խանվէ սովորական, լաւ և ընտրագոյն (մարթինիքա). շաքար Մարսիլիոյ և Թրէստէի. այլ և այլ տեսակ ըմպելիքներէ զատ, Ֆրանսական բուն Ֆուրնիէ. Սիկիլի թարմ և ընտիր իւղ. Նաբոլիի մաքարօն. Ճէնօվայի և Նաբոլիի չէհրիյէ. բրինձ Մախսուսէ և Րիզօն. լուբիա և սիսեռն եփուն և խիստ համեղ. անուշեղէնի և խմորեղէնի յատուկ լաւագոյն ալիւր. օսլայ (նիշասթա) և սպարոթ. Քանտիոյ և Այվալըքի ընտիր ապառ. Լոնտոնի և Մարսիլիոյ քօլա. Ամերիկայի քարիւղ (կազ). Լոնտոնի ընտիր լեղակ (չիվիտ). քօնեաք և այլ ըմպելիք. սօտա. թարմ [illegible] և սարտին. Այվալըքի ընտիր ձէթ. Թարխանա և պուլկուր. մէկ խօսքով, այն վաճառատան մէջ կը ծախուի ամէն տեսակներն լաւագոյնն սյն պիտանի բաներու, որք սովորաբար սոյն ճիւղին կը վերաբերին գլխաւորապէս։

Ամէն յանձնարարութիւն կը կատարուի ուղղութեամբ և կանոնաւորապէս։

Գիները խիստ չափաւոր են։ ԱՊԱՌԻԿ ՉԿԱՅ։

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ
Ըստ Տէ Սվէյլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի
ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէբանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարտէլլօ	2,500
Պասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Պօրօտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյլօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գասթէլլօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օթթօ	2,000
Գատօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բլատօ	1,700
Տօմինօ	1,800	Փիդօ	2,800
Տրաքօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Էրատօ	2,000	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
Կալիլէօ	5,500	Սալէրնօ	4,000
Կիտանօ	2,200	Սաբֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրէնդօ	4,300
Համլօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիպըր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թօրոնթօ	2,800
Ճիւնօ	2,300	Քասանդօ	3,600
Քէլբօ	2,000	Եէտոսօ	3,600
Քօֆիօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

[illegible] շոգենաւն Անգլիայէն աստ հասաւ և իւր բեռն սոստ պարպելէ յետոյ Օտեսա պիտի ուղեւորի։

Թօլէտօ շոգենաւն Անգլիայէն ամսոյս 16ին մեկնեցաւ Կ. Պոլիս և Օտեսա երթալու համար։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միլէթ խան Ղալաթիա

ՖՐԷՏ, ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլէ և Արեւելեայ մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆալօնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլիեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արաբիան	3700	Իլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իտալեան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրինեան	2000	Լիսպոն	800
Տօրիք	700	Օբորթօ	700
Էճիփշըն	3700	Բէրուիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալերնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Աբինեան շոգենաւը, նաւապետ Ուիչարտ այսօր Լիվրբուլէն աստ հասաւ և ամսոյս 31ին Օտեսա պիտի ուղեւորի և վերադարձին պատրաստ է ընդունիլ ամեն տեսակ վաճառք։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվրբուլի և Պօսթընի միջեւ, և ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագիներով։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Ենի Միլլէթ խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Իզմիր, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաժման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտատօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթօլ և ընկ.

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլէ և Մէտիտէրանէ մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ագլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալէբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալլէք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սէրվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քաթալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շէրպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Մէրօբէ շոգ. Նաւապետ Ճ. Պրաուն Լիվրբուլէն աստ եկաւ ընդհանուր վաճառքով և ի մօտոյ նորէն Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլէ և Մէտիտէրանէ մէջ բանող
շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Ազիրիս	3000
Ֆարոս	4000	Նէֆթիս	3000
Օսմանլի	4000	Իբիս	3000
Սէսոսդրիս	3250	Ատլանթիք	1700
Թեպէ	3250	Լօթիւս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարէօթիս	3250	Սէպիլ	700

Բէլօս շոգ. Նաւապետ Ֆորլթըր, օգոստոս 4ին Բոթիէն աստ պիտի դայ Լիվրբուլ ուղեւորելու համար։

Օսմանլը շոգ. Նաւապետ Ռիկըրս օգոստոս 4ին Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Գործակատար
Մէյտանճըգ փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
51, Ճէյմս Ստրիտ, Լիվրբուլ

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ